

KORTE INHOUD DER ZAKEN

WELKE VERHANDELD WORDEN IN DE VIJF EN ZEVENTIG
LAATSTE PREDIKATIËN, VERVAT IN DIT
TWEEDE DEEL.

Eenenzeventigste Predikatie.

Wordt gehandeld over het achtste kenteeken van den genadestaat, de haat tegen de zonde, en komen deze stukken voor:

- I. Wat is haat?
- II. Is de zonde te haten een kenteeken van den genadestaat?
- III. Wat is er in de zonde te haten?
- IV. Waarin bestaat de haat tegen de zonde?

Tweeënzeventigste Predikatie.

- I. Dat er in den zondaar ook een haat tegen de zonde is.
- II. Eenige kenteekens, waaraan de geestelijke haat tegen de zonde te kennen is.

Drieënzeventigste Predikatie.

Vindt men twaalf regelen, waaraan het schijnkwaad te kennen is.

Vierenzeventigste Predikatie.

Wordt aangetoond, hoe en wanneer een kind Gods zich wel gedraagt omtrent den schijn des kwaads.

Vijfenzeventigste Predikatie.

- I. Eene hartelijke opwekking om zich te wachten van den schijn des kwaads.
- II. Een raad twee of drie, wat weg in te slaan om het te **boven** te komen.

Zesenzeventigste Predikatie.

- I. Een vrage opgelost, of men wel kan zeggen, dat er eene zonde bij de vromen bemind is?
- II. Dat er niets in de zonde, nog iets in de vromen is, om op de zonde te verlieven.
- III. Of dat niet een stuk in het Woord en van de Theologie in de kerk is, dat elke vrome zijne beminde zonde heeft?
- IV. Wat, voor uitdrukkingen het Woord daar al van geeft.
- V. Welke die beminde zonden al zijn in het gemeen.

Zevenenzeventigste Predikatie.

I. Welke de beminde zonden of troetelkinderen van Gods volk zijn.

II. Waaraan dat elk zijne beminde zonden kennen kan.

Achtenzeventigste Predikatie.

I. Als een kind Gods van zijne beminde zonde hoort spreken, wanneer hij zich niet wel gedraagt.

II. Wanneer hij zich integendeel wel gedraagt.

III. Het godvruchtig gedrag der vromen tegen hunne beminde zonden.

Negenenzeven tigste Predikatie.

I. Wat weg iemand moet inslaan, om de kracht van de beminde zonde, dat troetelkind, te boven te komen.

II. Een kleine zwaarigheid weggenomen, van ze nooit licht te achten.

III. Een woord van moedgeving aan die denken, dat zij het nooit te boven zullen komen.

Tachtigste Predikatie.

I. Dat elke vromen twee menschen in zich hebben.

II. Wat dat die twee menschen zijn?

III. Dat zij alle beide zich beide opdoen.

IV. Hoe zij gesteld zijn, als zij zich alle beide opgedaan hebben, en als zij aan malkander zullen komen.

V. Als God ons veranderd heeft, of Hij niet heel de verdorvene natuur zou kunnen weggenomen hebben?

Eenentachtigste Predikatie.

I. Dat de oude natuur handgemeen wordt tegen de nieuwe.

II. Hoe loos dat zij het belegt tegen de nieuwe.

III. Hoe zij altemets schijnt te avanceeren.

Tweeëntachtigste Predikatie.

I. Dat de geestelijke natuur ook niet stil zit.

II. Zij valt op het vleesch aan.

III. Hoe zij het belegt.

IV. Wanneer zij avanceert.

Drieëntachtigste Predikatie.

I. Of de goddeloozen een strijd hebben tusschen vleesch en geest ?

II. Of er de vromen ook een hebben?

III. Het onderscheid tusschen beide.

IV. Een opwekkend woord.

Vierentachtigste Predikatie,

I. Dat de duivel zijn hand heeft in de zonden van de goddeloozen en vromen.

II. In wat zonde er gezegd kan worden, dat de duivel er **alleen** zijn hand in heeft.

III. Wanneer men kan zeggen, dat de duivel en de vromen tezamen hun hand daarin hebben.

IV. Hoe **Gods** kinderen in het **een** en ander zich gedragen moeten.

Vijfentachtigste Predikatie.

Wordt over het negende kenteeken van den genadestaat, de geestelijke armoede, gesproken, en vindt men deze vijf dingen:

I. Dat de vromen doorgaans lichamelijk arm zijn.

II. Waarom God dat **zoo** belijft?

III. Dat dit evenwel geen **teeken** is van genade.

IV. Dat **onvromen** doorgaans zijn groot van staat en goed,

V. Dat de geestelijke armoede een recht **teeken** is van genade, die gij zult in al de vromen vinden.

Zesentachtigste Predikatie.

I. Is een onwedergeborene ook waarlijk geestelijk arm ? Ja.

II. is zijne armoede één bewijs van genade ? Neen.

III. Waaraan kan het gekend worden, dat hij evenwel de genade mist, al is hij arm in zijn ziele ?

IV. Een hartsterkend woord voor **Gods** kinderen.

Zevenentachtigste Predikatie.

I. **Wat** dat woord, arm van geest, in de grondtaal beduidt.

II. Een beschrijving van de geestelijke armoede.

III. De prenten, waaronder dat zij verbeeld wordt.

IV. **Geheel** den aard en de natuur van de geestelijke armoede.

Achtentachtigste Predikatie.

Komen veertien kenteekenen van de geestelijke armoede voor.

Negenentachtigste Predikatie.

I. Nog veertien kenteekenen, waaraan iemand kan weten, dat hij de ware geestelijke armoede des **geestes** bezit.

II. Een opwekkend woord aan **dezulken**.

Negentigste Predikatie.

Worden dertien drangredenen gegeven om de geestelijke armoede smakelijk te maken.

Eenennegentigste Predikatie.

Worden eenige gevallen behandeld van vromen, die arm naar het **lichaam** zijn.

Tweeënnegentigste Predikatie.

- I. Zijn er **onvrome** armen ? Ja.
- II. Is hun armoede een **teeken** van genade? Neen.
- III. Wanneer **zulken** hun armoede misbruiken.
- IV. Wat onderscheid dat er tusschen een **onvrome** arme en tusschen een vrome arme is.
- V. Hoe moet een **onvrome** arme behandeld worden ?

Drieënnegentigste Predikatie.

- I. Dat er godzaligen zijn, die rijk zijn.
- II. Een vrage : zijn **zulken** niet ongelukkig? Is het Woord niet tegen hen ?
- III. Wie is er dubbel gelukkig?
- IV. Wie wordt arm met niet geven ?
- V. Wie wordt rijk met geven?
- VI. Wie van de rijken kan er niet meer geven, al wilde hij ?

Vierennegentigste Predikatie.

- I. Wie is er dubbel arm? Een **onvrome** rijke.
- II. Wie is er rijk in zijn leven, in zijn dood en na zijnen dood? Een **onvrome** rijke.
- III. Wie is er een dwaas, al is hij nog **zoo** wijs en rijk ?
- IV. Wie is rijk en zal evenwel nooit rijk worden?
- V. Waarin is een kruimpje genade beter dan al de schatten der wereld ?
- VI. Een hartelijk woord tot een **onvrome** rijke.

Vijfennegentigste Predikatie.

Wordt een begin gemaakt van het tiende kenteeken, de geestelijke nederigheid, en behelst deze stukken :

- I. Hoe nederig de begenadigden zijn en dat aan God vertoonen.
- II. De prenten, waaronder die nederigheid vertoond wordt.
- III. Waarin zij bestaat.

Zesennegentigste Predikatie.

- I. Begenadigden zijn nederig in het verkeer met menschen.
- II. Zij moeten het zijn.
- III. Waarin het bestaat.

Zevenennegentigste Predikatie.

- I. Een begenadigde is nederig bij zichzelf.
- II. Hij moet het zijn, het kost wat het wil.
- III. Hij vertoont die nederigheid in verscheidene stukken.
- IV. Heeft hij **zoo** een nederigheid voor God en omtrent zijn naasten, **zoo** moet zeker volgen dat hij nederig voor zichzelf is.

Achtennegentigste Predikatie.

- I. De nederigheid is altijd, een teeken van genade.
- II. Waar de zitplaats van de nederigheid is.
- III. Hoe zoo een glorieus schepsel, als een mensch is, tot nederigheid komt.

Negenennegentigste Predikatie.

Worden vijftien kenteekenen van de ware nederigheid opgegeven.

, Honderdste Predikatie.

Worden achttien kenteekenen van den geestelijken hoogmoed opgegeven.

Honderdeneerste Predikatie.

Zijn veertien redenen om de nederigheid aan te prijzen.

Honderdentweede Predikatie.

1. Zeven wegen om tot die nederigheid te komen.
- II. Nog drie vragen beantwoord.

Honderdenderde Predikatie.

1. Of dat de ware nederigheid is, heel beleefd en bescheiden te zijn?

II. Het onderscheid, dat God stelt tusschen den eenen mensch en den -anderen, naar lichaam en ziel.

Honderdenvierde Predikatie.

I. Als God mij of u begaaft boven een ander, is dat geen nederigheid, als men dat niet acht?

II. Als iemand in 't laag is, dat hij zich dan gering aanstelt, is dat geen nederigheid?

III. Kan iemand nederig zijn, die in 't hoog is?

Honderdenvijfde Predikatie.

1. Of de mindere den meerdere in rang eeren moet?

II. Of de meerdere dit wel toe mag laten?

III. Mag een meerdere dat wel eischen, en als hij er gebrek in ziet, daar wel over klagen?

IV. Als dat geschiedt, kan zoo een dan wel nederig zijn, als hij het toelaat?

V. Een vrage, waarom predikt gij dat ?

Honderdenzesde Predikatie.

Wordt over de **sieragiën** der Christenen gehandeld, en komen deze stukken voor:

I. Of er wel een nederig hart onder een hoovaardig kleed kan wezen ?

II. Is slordigheid heiligheid?

III. De redenen, waarom de spreker de sieragiën der Christenen verhandelen wil.

Honderdenzevende Predikatie.

- I. Eene vraag aan de gemeente gedaan.
- II. Negen drangredenen, dat God de nederigheid wil.
- III. Waarom hebt gij daar wat tegen, dat dat verhandeld wordt?
- IV. Nog een vrage, waarom houdt gij ons zoo lang op, eer gij tot het stuk komt, tot het verhandelen van de sieragiën?

t-londerdenachtste Predikatie.

- I. De sieragiën vóór den val.
- II. Waarom God de siragiën na den val nog heeft laten overblijven ?

Hondeidennegende Predikatie.

- I. Wat voor sieragiën heeft God na den val overgelaten?
- II. Waarom geeft God ons kleederen?
- III. Welk is het noodige en ordentelijk gebruik van ons gewaad?

Honderdentiende Predikatie.

- I. Een vriendelijk verzoek.
- II. Al de sieragiën 'als op een kleed uitgespreid.
- III. Zes daarvan verhandeld.
- IV. De gemeente voor het stuk geroepen.

Honderdenelfde Predikatie.

- I. Een vriendelijk verzoek.
- II. Zes sieragiën van een Christen.
- III. De gemeente voor het stuk geroepen.

Honderdentwaalfde Predikatie.

- I. Nog zes sieragiën der Christenen.
- II. Eenige reden, waarom die zoo van stuk tot stuk verhandeld worden ?
- III. Een vrage, of die 't gehoord hebben, nog niet in hun gemoed geprikkeld worden ?

Honderdendertiende Predikatie.

- I. Wie er schuld heeft in de sieragiën der Christenen?
- II. Of het dan zulk een zonde is?
- III. Of God het niet kwalijk nemen zal, als wij het doen?

Honderdenveertiende Predikatie.

- I. Ik ben blijde, dat ik dit stuk van de sieragiën heb afgehandeld.
- II. Gij zijt niet blijde, en misschien ook blijde.
- III. Vele uitvluchten daartegen opgelost.

Honderdvijftiende Predikatie.

- I. Waar een vrome door zijn wereldschen opschik uitgevallen is.
- II. Waar hij er door ingevallen is.
- III. Wat kwaad hij aan de wereld doet.
- IV. Wat kwaad hij daardoor aan de vromen doet.

Honderdzestiende Predikatie.

- I. Al is 't dat de predikstoel zwijgt, wat al ernstige aanspraken de vromen al hebben, om hen tot de nederigheid aan te zetten.
- II. Een ernstige aanspraak van Godswege.

Honderdzeventiende Predikatie.

- I. Gij moet er op antwoorden, hoe uw bewerkingen geweest zijn onder 't verhandelen van de sieragiën.
- II. Wie er onchristelijk op antwoordt.
- III. Wie er christelijk **op** antwoordt.

Honderdachiende Predikatie.

- I. Eenige beweegredenen tot de ware nederigheid.
- II. In wat scholen de nederigheid geleerd wordt.
- III. Dat kenteeken gesloten.

Honderdnegentiende Predikatie.

- I. Een kort verhaal van de vorige tien verhandelde kenteekenen.
- II. Redenen, waarom dat gedaan wordt.

Honderdtwintigste Predikatie.

Wordt in het korte verhandeld den eigen aard van de vijf eerste kenteekenen, die tevoren in het breede verhandeld waren.

- I. De wedergeboorte.
- II. De gestalte van iemand, die de genade schat.
- III. De gestalte van een aan zichzelf ontdekte.
- IV. Hoe een overtuigde gesteld is?
- V. Hoe **zoo** een is, die ware droefheid heeft?

Honderdeenentwintigste Predikatie.

Wordt verhandeld de eigene gedaante van het zesde kenteeken, de belijdenis der zonden.

Honderdtweëntwintigste Predikatie.

Wordt verhandeld de eigene gedaante van het zevende kenteeken, de heilige schaamte, en aangetoond hoe **zoo** een is omtrent zichzelf, omtrent zijn naasten en voor God.

Honderddrieëntwintigste Predikatie.

Wordt verhandeld de eigene natuur van het achtste kenteeken, de haat tegen de zonde.

Honderdvierentwintigste Predikatie.

Wordt verhandeld de eigene gedaante van het negende kenteeken, de geestelijke armoede.

Honderdvijfentwintigste Predikatie.

Wordt verhandeld de eigene gedaante van het tiende kenteeken, de ware nederigheid.

Honderdzesentwintigste Predikatie.

Vindt men het vervolg van het tiende kenteeken, de ware nederigheid.

Honderdzeventwintigste Predikatie.

Ziet men het tweede vervolg van het tiende kenteeken, de ware nederigheid.

Honderdachtentwintigste Predikatie.

I. Zeven dingen, waarmede bewezen wordt dat het billijk is, dat Gods kinderen een graage hebben om kenteekenen te hooren opgeven.

II. Zes wegen die Gods kinderen moeten inslaan, om de kenteekenen wel te gebruiken.

Honderdnegenentwintigste Predikatie.

Negen besturingen, om door 't gebruik der teekenen te komen tot verzekering van genade en heerlijkheid.

Honderddertigste Predikatie.

Nog negen onderrichtingen om tot verzekering van genade en heerlijkheid te komen.

Honderdeenendertigste Predikatie.

1. Een oplossing over het dikwijls prediken over deze stoffe.
- II. Eenige besturingen omtrent de kenteekenen.

Honderdtweeëndertigste Predikatie.

De vijfde besturing om de kenteekenen wel te gebruiken.

Honderddrieëndertigste Predikatie.

De zesde besturing om de kenteekenen wel te gebruiken.

Honderdvierendertigste Predikatie.

De zevende besturing om de kenteekenen wel te gebruiken.

Honderdvijfendertigste Predikatie.

1. Wat de wereld oordeelt en zegt van het kenteekenen prediken.

II. De redenen, die zij er tegen heeft.

Honderdzesendertigste Predikatie.

Nog eenige redenen, waarom grooten en kleinen niet veel houden van het prediken van kenteekenen.

Honderdzevenendertigste Predikatie.

Nog zes redenen, waarom de wereld zooveel heeft tegen het prediken van de kenteekens.

Honderdachtendertigste Predikatie.

Nog eenige redenen, waarom het kenteeken prediken van de meesten zoo veracht wordt.

Honderdnegenendertigste Predikatie.

Nog eenige redenen van de wereld tegen het kenteeken prediken.

Honderdenveertigste Predikatie.

Acht kenteekenen van den geest des onderscheids, en een gemoedigde aanspraak om de kenteekenen van genade en heerlijkheid wel te gebruiken.

Honderdeenveertigste Predikatie.

1. Dat er ook vromen zijn, die het stellen van kenteekenen niet recht gebruiken.

II. Wat voor vromen dat zijn.

III. Uit wat oorzaken dat komt.

Honderdtweeënveertigste Predikatie.

Nog vier oorzaken daar het uit spruit, dat de vromen geen recht gebruik van de kenteekenen maken.

Honderddrieënveertigste Predikatie.

Nog vijf redenen, waaruit het ontstaat, dat de vromen de kenteekenen niet meer gebruiken tot vaststelling van hun staat van genade en heerlijkheid.

Honderdvierenveertigste Predikatie.

Nog zes beletselen, daar het uit ontstaat, dat de vromen niet meer werk maken, om door 't gebruik der kenteekenen tot vaststelling van genade en heerlijkheid te komen.

Honderdvijfenveertigste Predikatie.

Wordt aangewezen, waar het vandaan komt, dat de vromen niet meer tot vastigheid van hunnen staat geraken.

EEN-EN-ZEVENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII : 20, 21,

Waarin gehandeld wordt over het achtste kenteeken van den genadestaat, de haat tegen de zonde, en deze stukken voorkomen :

- I. Wat is haat?
- II. Is de zonde te haten een kenteeken van den genadestaat?
- III. Wat is er in de zonde te haten?
- IV. Waarin bestaat de haat tegen de zonde?

Wij lezen, Amos V : 10, Zij haten in de poorte **dengene**, die bestraft. De **Leeraars** zijn ten aanzien van hunne liefden en van hunne ingewanden en genegenheden vaders, en ten aanzien van hun ambt zijn ze medicijnmeesters. Zij moeten de menschen zeggen, ten aanzien van het geestelijke, wat hun ziekte is, en de oorzaak van hun ziekte, en zij moeten de remediën beschrijven, en zij moeten de menschen altemets een antwoord geven, hetwelk hun niet en smaakt. Zij moeten altemets een woord der bestraffing spreken, zij moeten niet alleen **cordialen** en moedgevingen spreken, maar zij moeten ook **corressieven** zetten, en harde bestraffende woorden spreken. Tit. I : 13, Bestraft ze scherpelijk, opdat ze gezond mogen zijn in het geloove. Nooit is 't deerlijker gesteld als dan, wanneer dat oordeel op iemand gelegd wordt, dat God zegt, bestraft ze niet. Al is 't dat een dokter zegt, daar moeten **corressieven** komen, men zou echter wel al zijn goed aan de medicijnmeesters ten koste leggen, gelijk als die vrouwe, Luc. VIII: 43. Zulke medicijnmeesters zijn uwe **Leeraars**, die uw beste en getrouwste vrienden zijn. **Zoo** doen zij, als uw eeuwig behoud toegenegen. Die dan wel gesteld is, moet dat in dank aannemen. Het is tot genezing van uw ziele. David zag dat **zoo** in den den 141sten Psalm, de **rechtveerdige** sla mij, 't zal weldadigheid zijn, **ende** hij bestraffe mij, 't zal olie op mijn hoofd zijn, het en zal mijn hoofd niet breken, vers 5. Het was hem **zoo** wel bekomen van **Nathan**, 2 Sam. XII, en van **Gad**, 2

Sam. XXIV. Vele menschen kunnen de bestraffingen niet dragen; ze nemen 't in geen dank aan, als men hun zegt, 't geen men moet. Wat zijn de redenen, dat zij haten in de poorte dengene, die hen bestraft? Daar zijn drie groote redenen van: 1. De zondaar raast naar de zonde. 2. Hij ziet niet,, dat het uit liefde geschiedt. 3. 't Is omdat hij zulk eene liefde tot de zonde heeft.

1. Vooreerst, hij raast naar de zonde. Jer. L : 38. Zij razen naar de schrikkelijke afgoden. Zoo was 't met Achab; hebt gij mij gevonden, o mijn vijand, zei hij tegen Elia, 1 Kon. XXI : 20. Zijt gij de beroerder Israëls, 1 Kon. XVIII : 17. Zij haten met Achab de Micha's, 1 Kon. XXII : 8. Als een dokter in de kamer komt, daar een razende patiënt is, en hij spreekt van snijden en kerven, de patiënt mag hem niet zien, hij zou wei tegen hem opvliegen. Zoo is 't met den zondaar ook; ontdekt gij hem, hij zegt, gij begeert mijn doodelijken dag. Dat is de eerste reden.

2. De tweede reden, waarom hij 't niet dragen kan, is, omdat hij niet ziet dat het uit liefde geschiedt tot zijn geestelijk en eeuwig behoud, uit toegenegenheid van het harte. Die dat merkt, daar geldt Salomo's spreuke, bestraf den wijze, het zal ingang vinden, ende hij zal u liefhebben, Spr. IX : 8. Die willen liever bestraft zijn, als in hun zielsziekte verloren gaan.

3. Het derde is: is er iemand, die hen bestraft, daar zijn ze kwaad tegen, uit liefde tot de zonde, Spr. 1 : 22, Hoe lange zult gij de slechtigheid beminnen, gij slechten? De zonde is zielevergif, en wak wordt ze bij duizenden omhelsd en gekust! De zonde is het kwaad, dat zij begaan, maar nog erger de liefde tot de zonde; de liefde tot de zonde is erger als de daad. Die de zonde beminnen, haten de bestraffinge. Beter was 't dat een mensch zijn haat tegen de zonde keerde als tegen den bestraffer. De zonde is oorzaak van de straffe Gods, en van de bestraffingen van Gods getrouwe dienaars. Laat uwen haat keeren tegen de zonde, tegen uzelf en tegen uw verdorvenheden. Gij zult zeggen, wat zal ik daaraan hebben? Dit: het zal u een teekentje zijn, dat ge uit de natuur in de genade zijt overgegaan.

Door Gods groote vriendelijkheid en genade hebben wij u nu zeven kenteekens van den genadestaat zoeken voor te stellen. Het eerste was, de verandering van binnen en van buiten. Het tweede, de genade wierd kostelijk in hunne oogen, 't was hun eene parel van groote waarde, zij wisten niet wat zij er al voor geven zouden. Het derde, God had ze aan zichzelf gebracht, en hun ontdekt hoe leelijk zij waren.

Het vierde, God had de sluizen van hun hart opengetrokken, en Hij goot ze zoo vol goddelijke droefheid.

Het vijfde was, dat God bij of voor die droefheid zoo veel overtuigingen, zoo veel overredingen gaf.

Het zesde, zij mochten beginnen te spreken; de mond begon te spreken en ronde belijdenisse te doen, hoe hartelijker, hoe blanker voor God, hoe liever.

Het zevende, de schaamte was in hun harte, die zich ook wel naar buiten vertoonde.

Nu volgt het achtste teeken; een haat die zij opgevat hebben tegen de zonde; ik hebbe ze niet lief, zeggen ze, maar ik hate het kwade. Dit achtste teeken beginnen wij dan tegenwoordig voor u te leggen, en dat zullen wij zoo zoeken te doen, dat wij zullen toonen: Eerst, wat is haat? en is er zoo een haat tegen de zonde? Dan, is de haat tegen de zonde een schriftuurlijk en levend kenteeken dat zoo iemand in de genade is? Dan, wat is er in de zonde te haten? Vervolgens zullen wij zien, waarin die haat gelegen is; hoe vertoont zij haar? Dan zullen wij eenige blijken geven van den waarachtigen haat. O ! men kan voorgeven de zonde te haten, en ze evenwel niet haten. Dan zullen wij eens zien of er niet eene zonde is, die men zoo noemt, de beminde zonde, daar zij lust en trek toe hebben. Dan zullen wij u doen zien, waaraan die zonde te kennen is. Dan, of zij die evenwel ook niet en haten. Dat zijn de stukken over den haat van de zonde, die wij, als het God belieft, uwe aandacht voor zullen stellen. Doch in geen een uurtje kunnen wij dat al doen. Wij zullen 't dan beginnen, en tegenwoordig denken wij dit te hebben :

I. Wat is haat?

II. Is de zonde te haten een teeken van genade?

III. Wat is er in de zonde, dat zoo te haten is?

IV. Waarin bestaat die haat tegen de zonde?

V. Zoo wij tijd hebben, zullen wij een blijke vier of vijf noemen, daar het aan te kennen is, of gij de zonde haat.

I. Het eerste is: wat is haat? Men spreekt er zoo veel van, maar wat is haat? Kort, het is eene verouderde gramschap, die gij in 't hart zult vinden. Daar is eenig ongenoegen gegeven, groot of klein, waar of ingebeeld; dat ongenoegen verwekt in het harte toorn op dengene, die 't ons gegeven heeft. Aza wierd toornig op den ziener, 2 Chron. XVI. De zondaar heeft zoo een toorn, daar God van zegt, laat de zonne niet ondergaan over uwe toornigheid, geeft ze geen plaats in uw bed, gaat er niet mede slapen, Eph. IV : 28. In den haat zult gij vinden, wanneer de

gramschap gaat rusten, **zulk** een afkeer tot dengene dien hij haat; al hadde hij hem te voren nog zoo lief gehad, al hadde hij er krank naar geweest om hem te genieten, als hij hem haat, zegt hij, ik mag hem niet zien. **Zoo** was 't met Jozeph's broeders: zij hateden hem om de droomen, en hij moest weg. **Zoo** was 't met Achab: hij hatede Micha, hij moest weg. **Zoo** was 't met Ammon en Thamar : toen hij voldaan was in zijne vuile lusten, moest zij weg. Niet alleen is er in den haat toorn en afkeer, maar zij willen 't wreken, al was 't nog zoo lange daarna, als er maar occasie is, en dan wreken zij het mannelijk en schrikkelijck. **Zoo** was 't met Absalom en Ammon: hij had een afkeer van hem, maar hij hadde het verborgen tot twee volle jaren toe; toen, als hij hem als een gast aan zijn tafel had, wreekt hij het, De wrake is duivelsch, zij houdt gemeenschap met afkeer; de haat houdt gemeenschap in 't harte met wraakzucht, die, als er gelegenheid is, wel ter deeg wordt uitgevoerd.

II. Ons tweede stuk is: is dat een kenteeken van genade, als ik de zonde **hate**? Als ik dat omtrent de zonde vinde, dat ik in den haat vinde? Ja; doch dit heeft eenig bewijs noodig.

1. Het kan onmogelijk niet zijn, dat er genade is, als men de zonde lief heeft. **Het** blijkt is dit: God in zijn Woord stelt den genadestaat, de geheele natuur, het geheele wezen er in. Spr. VIII: 13, De vreeze des Heeren is, te haten het kwade, allen kwaden weg, en den mond die verkeerdheden spreekt. De vreeze des Heeren is in niemand, of hij haat het kwade, al wat hoogmoedig of verkeerd is in mond of daden.

2. Het tweede bewijs is: omdat het beeld van God daarin bestaat; het is een **teeken** van het beeld Gods, het is een deel van zijn heilig Wezen. Wat is de heiligheid Gods anders als de zonde te haten, en lief te hebben al dat naar Hem gelijkt? Deze zes haat de Heere, ja zeven zijn zijne ziele een gruwel. Hooge **oogen**, een valsche tong, en de handen die onschuldig bloed vergieten. Een hart dat ondeugdzaame gedachten smeedt, voeten die haar haasten om tot kwaad te **loopen**. Een valsche getuige, die **leugenen** blaast, **ende** die tusschen broederen krakeelen inwerpt, Spr. VI : 16-19. Ja, wij mogen wel zeggen, Hij haat al de legioenen van zonde; Hij kan het kwade niet dragen, Hab. I: 13. Hij prees sommige gemeenten, en zei, gij haat de Nicolaiten, die Ik ook haat, Openb. II en 111. Hij haat alle werkers der ongerechtigheid, Ps. V : 6. Dat er het beeld van God in bestaat, kunt gij zien in dezulken, die uit de **nature** tot de genade zijn overgekomen; zij zoeken

heilig te zijn als God, zij lieven datgene dat God lieft, en zij haten dat God haat.

3. Het derde bewijs is: omdat alle begenadigden het zoo ronduit en van harte bekennen; gij zult er het ook zoo in vinden. Gij hebt drie versjes in den CXIX Psalm, het 104, 113 en 128. In alle drie die versjes komt dat vrome harte zoo uit: ik hate den kwaden weg, ik hate alle kwade ranken, alle valschen pad heb ik gehaat. Gij kunt niet nalaten te zeggen, dat zij de zonde baten; God weet het, en hun harte weet het.

4. Het vierde bewijs: wel mijne kinderen, zegt God, Ik eische het van u, Ik legge u dien last op. Ps. XCVII: 10, Gij liefhebbers des Heeren, hatet het kwade. Amos V : 15, Hatet het booze. Rom. XII : 9, Hebt een afkeer van het booze.

5. Ten laatste, gij kunt het klaar zien, dat de haat tegen de zonde een teeken van genade is, uit tegenstelling van den zondaar. Hoe is hij in den natuurstaat? Hij heeft ook haat; de werken des vleesch es zijn in hem openbaar, Gal. V : 19. Wat is zijn haat? Hij is een hater Gods en een hater van den Heere Jezus, die zegt, Joh. XV : 24, 25, Zij hebben Mij zonder oorzaak gehaat, zij hebben Mij en Mijnen Vader gehaat. Hij heeft een haat tegen den Geest Gods, Hand. VII: 51, zij willen met den Geest Gods noch met zijn werk niet te doen hebben. Maar zij staan Hem tegen. Ik hate mijn eigen gemoed en consciëntie, zeggen ze, ik ben in mijn schik niet als die zijn werk doet, als die niet zwijgen wil, dan schroeie ik ze toe, 1 Tim. IV : 2 verg. Joh. III: 20. Zij hebben een haat tegen het Woord; zou ik alle dagen het Woord lezen of hooren, dan zou ik het wel moede worden, zeggen ze. Nog eens, zij haten die de Heere uit de wereld uitverkoren heeft, Joh. XV : 19. Geen grooter haat heb ik, zeggen ze, als tegen die Predikanten, die mij altijd zoo beroeren; ik kome mijn leven in de kerk niet, of ik heb de eene of de andere kwetsure.

Nu is er geen een, of hij moet zeggen, dat de haat tegen de zonde een levendig bewijs van de genade is, en dat hij niet heeft dien haat van de nature, die den haat tegen de zonde heeft.

III. Het derde stuk is: waarom zou ik de zonde haten, zegt de zondaar, wat is er dan in de zonde, dat te haten is? Kinderen Gods, gij zult het zien en vatten, maar de zondaar zal de klank wel hooren van de woorden, maar 't niet vatten.

1. Elke zonde is het grootste, leelijkste, vervloektste monster; 't is een vervloekte zaak voor God, zij vervloekt ons, 't is het leelijkste en vervloektste monster voor heel de wereld dat er is.

De zonde is erger als de duivel, en erger als de hel, en erger als al de kruisen, die iemand in de wereld ontmoeten. De zonde maakt den duivel tot een duivel en de hel tot een hel, en wat maakt de kruisen zoo bitter? Is 't niet de zonde? Mijn God! moet een vrome zeggen, elke zonde maakt mij voor U zoo vervloekt; zoo er geen genade tusschen beide kwam, de vloek zou in alles zijn, op mijn tafel, in mijn bed en in alles, waaraan ik mijne handen sla, DeutXXVIII van vers 16 tot het laatste vers toe. Gij moet ijzen en schrikken, als gij ziet wat de vloek al kan verteeren, huizen en **landen** en al.

2. Wat maakt de zonde zoo schrikkelijk? Haar oorsprong. God mag er Zijne hand in hebben op een heilige wijze, in 't ordineeren, beschikken en toelaten, maar elk zondaar is een duivel in 't uitwerken. Wat moet het hatelijk zijn, het eigen werk des duivels te doen! Daar is geen een zonde in ons, of het is het werk van den duivel en van onze verdorvenheid; dan werkt gij zijn eigen werk, ja het maakt ons den duivel gelijk, Joh. VIII: 44. Gij heeft daarom geen Judas te zijn, als men zou kunnen zeggen, gij gelijkt naar een duivel.

3. De **nature** en 't wezen van de zonde, wat is dat? God te vertoornen, God te onteeren, Rom 11 : 23. Ik noch gij zondigen ons leven niet, of wij **onteer**en God. Gij maaakt het God moede; is 't **ulieden** weinig dat gij de menschen moede maakt, gij maakt het ook God moede, Jes. VII : 13. Nog eens, de zonde is als om God te drukken en God te beroeren, en het harte **Gods** te breken, ja de **nature** van de zonde is den Heere te kruisigen, in Zijne zaak, in Zijne kinderen, in Zijne dienaars, en was de Persoon des Middelaars op aarde, men zou het Hem ook in Zijn persoon doen, Hebr. VI : 6. Alle zonde is hatelijk; als gij de zonde ziet in hare gevolgen, wat gevolgen heeft zij! Uw ingang in de wereld is al krijtende, uw verblijf al zuchtende, uw vrees op de wereld is voor scheiden, en wat scheidt zij?

Zij scheidt de ziele van het lichaam, daar gij **zoo** benauwd voor zijt, en de zonde delft ons graf; daarom dat door **eenen** mensche de zonde in de wereld gekomen is, **ende** door de zonde de dood, **ende** de dood tot alle menschen doorgestaan is, in welken allen gezondigd hebben, Rom. V : 12. Zij scheidt u van al uw lieve vrienden, zij scheidt uw ziel van God, zij scheidt u van 't licht van **Gods Aangezichte**, in **welkers** aanschouwing en genieting alleen verzadiging der vreugde is, Ps. XVI : 11. God verklaart dat zelf, Jes. LIX : 2, uwe ongerechtigheden maken een scheiding tusschen **ulieden** en tusschen uwen God, gelijk een man van een

vrouw scheidt om hare misdraginge, en gelijk als een vader van een kind scheidt. Matth. XXV : 41, dat gij van Mij weg moet gaan als een vervloekte, is omdat gij een werker der ongerechtigheid zijt. Zondigt gij tegen God, dan zult gij vinden rondom u Zijne wolken en donkerheid, Ps. XCVII : 2. Dan zegt God, Ik moet Mijne liefde wat intrekken, gij hebt geen liefde veel te wachten, daar is wat hatelijks in u.

Wij zeiden in onze voorafsprake, en gij moogt het wel ter harte en medenemen, zijt gij tot God bekeerd en ook tot uzelf ingekeerd? De menschen zijn zoo al bekeerd tot God, zij gaan in 't verbond met God, 't is zoo al wel en al fraai, men heeft een schriftuurtekstje, ze zijn een beetje blijde, komen ze in gezelschappen, zij kunnen zoo spreken, maar in zichzelf en tot zichzelf in te keeren en in te kijken, daar komen zij dikwijls niet te veel aan.

Als gij in uzelfen kijkt, dan zult ge wel wat hatelijks in u vinden, dan zal de zonde u zoo tot een schrik worden. God geef? geen teeken haast van genade, of ge moet er mede henen tot uzelf en ook tot God, dan wordt ge een vast mensch. Ziet dan, de zonde is zulk een vervloekte zaak, zulk een slecht werk, zij breekt het harte van God, en zij maakt u vol schrik, vreeze en beven; is de zonde u hatelijk, 't is een teeken van genade.

IV. Nu het vierde stuk; hoe is zoo een ziele gesteld? Dat zullen wij nog er bijvoegen, en dan, omdat de tijd reeds verre verlopen is, sluiten.

Hoe is zoo een ziele gesteld, die de zonde haat?

1. Eerst, zij is vol schrik en beven om de zonde te doen, en als ze begaan is, 't is Magor-missabib, schrik van rondom. Al verbergt God zich niet, ze zitten heimelijk te beven in hun harte. Ziet het in David ; ik de slippe afgesneden van des konings mantel, mijn harte beeft, ik zou bijna den koning gedood hebben, och wat zou dat geweest zijn ? 1 Sam. XXIV : 6; ik mijn gelaat veranderd, mijn harte schrikt en beeft, 2 Sam. XXIV : 10. Als het de Heere hun doet zien, nadat de zonde begaan is, daar is als geene stilte.

2. Die ze waarlijk haat met een volkomenen haat, die wordt vertoornd, zelfs op al wat aanleiding geeft of gegeven heeft om tot de zonde te komen; mijn toorn, zeggen ze, is billijk ontstoken, o wee mij, dat ik zoo gezondigd hebbe! Ze zouden zichzelf bijna aantasten. Als ze die binnenkamer van hun hartsverdorvenheid inkijken, dan zijn ze gesteld als de Heere Jezus, Marc. III : 5, Hij zag ze rondom met toorne aan, tegelijk bedroefd zijnde, dat ze zulk een kamer van zonde in zich hadden.

3. Daar komt zulk een heiligen afkeer; 't is, ik kan u niet dragen; ik ben niet vrij van u, maar ik kan u niet dragen. Rom. XII : 9, Ik heb een afkeer van het kwade.

De Apostel drukt het uit met een woord afkeer, gelijk de Heidenen, die een afkeer hadden van de zwarte rivier, die ze een hel noemden. Het is er mede gelijk als met een **medicijne**; een mensch zegt, ik kan ze niet gebruiken, zulk een afkeer heb ik er tegen. Och, zeggen ze, ik heb zulk een afkeer van de zonde, gelijk ais van een spijze, daar de natuur een tegenheid in heeft, al was ze nog **zoo** wel toegemaakt, en al was er nog zulk een aangename saus over gemaakt, doe het van mij weg, het behaagt mij niet. **Zoo** een, daar hij **vóór** de bekeering vriend was, daar zegt hij **ná** de bekeeringe van, 't en lust mij niet; hij wordt er vijand van, ik **hate** het, zegt hij. Van al die dingen en daden, die zonden **heeten**, daar heeft hij een afkeer van.

4. Als gij waarlijk de zonde haat, ge zult ze uithouwen, daar gij ze vindt, ge zult zelfs in haar gezelschap niet willen komen. Ammon, als hij Thamar hatete, hoe bewees hij zijn haat? Hij deed ze weggaan; zij zei, doe dat niet, dat zal kwader zijn als het eerste, maar hij dreef haar uit, en hij riep een jongen of lakei, die dreef haar weg. Komt er iemand in ons gezelschap, die de zonde doet, men drijft hem er uit. Dat doen ze **zoo**; zij bewaken en behoeden hun harte, en zij stellen er een wacht aan, Spr. IV : 23; zij wachten zich van hare ongerechtigheid, Ps. XVIII : 24. 't Is, legt ze af, Eph. IV : 25; doet ze uit, Col. III : 9. Daar is de waarachtige haat.

5. Ten laatste, zegt **zoo** een, kon ik mij eens aan u wreken; ik zou het gaarne doen, want gij hebt mij uitermate bedroefd, 2 Cor. VIII : 11, wat heeft ze gewrocht, de goddelijke droefheid in u? onlust, **vreeze**, wrake, ijver, verantwoordinge ; op zulk eene wijze. **Simson** zei, ik zal mij wreken aan de Philistijnen; hoe zouden zij 't doen? Zij **dooden** hunne leden die op aarde zijn, Col. III : 5. Zij kruisigen het vleesch met de bewegingen en begeerlijkheden, Gal. V : 24. Zij bedwingen **zichzelve**n, 1 Cor. IX : 27.

In die vijf zaken, die vijf wezenlijke dingen, bestaat de geestelijke haat tegen de zonde.

Geliefde toehoorders, wat zegt nu uw harte? Keert eens tot uzelve*n* in. .

Als de zonde in uw hart of gezelschap komt, schrikt uw hart er niet over? Ziet gij ze met geen toorn aan, wildet gij er u niet wel aan wreken? Belijdt gij het? Krijgt ge u tot God te **bekeeren** en **zoo** ook tot uzelve*n*? Laat het niet maar alleen tot God, maar

ook tot uzelfen zijn. Wat beloften te doen, zich wat te separeeren, naar God te gaan, een verbond te maken, 't is goed, maar tot uzelfen moet gij het ook doen.

Het vijfde stuk, dat wij te doen voorgenomen hadden, zoo er tijd overschoot, was eenige kenteekens te geven, waaraan blijken zou, of de rechte haat tegen de zonde in ons is, en of er ook niet een haat in de verworpenen zit.

Doch hiervan in 't vervolg, en dan zullen we ook gaan zien, of een kind Gods niet een beminde zonde heeft, een humeurzonde.

Dan zullen we verder zien, of zij die ook niet haten, die hen zoo lichtelijk omringt.

Wij zullen 't dan nu hierbij laten, en bidden God, dat Hij het gesprokene belijft te zegenen. Amen.

TWEE-EN-ZEVENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin deze twee dingen:

- I. Dat er in den zondaar ook een haat tegen de zonde is.
- II. Eenige kenteekens, waaraan de geestelijke haat tegen de zonde te kennen is.

Wij lezen, Ps. LXXIII : 24, Gij zult mij leiden door Uwen raad ende daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen. Och was dit laatste van ons allen waar! Het eerste is waar omtrent vromen en onvromen, God leidt elk naar Zijn raad, de verworpene en het uitverkoren geslachte, de vaten des toorns en der barmhartigheid; maar de leiding van de vaten des toorns is niet eenderlei als van de vaten der barmhartigheid.

Hoe leidt God de vaten des toorns? Even gelijk als een man die zijn slave leidt, in vergelijking van zijn lief kind ; het is een slave eigen, door slagen geleid te worden. Daar geeft de Zaligmaker een indruk van, als Hij zegt, de dienstknecht, die de wille des Heeren geweten en niet zal gedaan hebben, zal met vele slagen geslagen worden, Luc. XII: 47. Maar een kind is 't eigen, door liefde geleid te worden. Als een kind zijn vader om een brood bidt, hij zal hem geen steen geven, en als hij hem om een visch bidt, hij zal hem geen slang geven, Matth. VII : 9, 10. Het doet het ingewand van den vader rommelen, en hij geeft hetgeen zij eischen. Zoo doet God ook; het is den zondaar eigen door

slagen geleid te worden, en een kind Gods door liefde. God slaat den zondaar niet ten eerste, maar allengskens komt Hij er toe. In 't eerste leidt God hem door lankmoedigheid. Rom. IX: 22. met vele lankmoedigheid verdraagt God de vaten des toorns, opdat dat verworpen schepsel niets te zeggen zou hebben, opdat hij tegen God niet zou kunnen zeggen, Gij hebt mij overvallen, en mij geen tijd gegeven; hadt Gij mij tijd gegeven, ik zou mij bekeerd hebben. Die lankmoedigheid, daar voegt God bij goedertierenheid, Rom. II: 45, Hij leidt ze in den rijkdom van Zijne verdraagzaamheid en goedertierenheid, opdat Hij dat schepseltje overtuigen zou, dat hij veracht heeft den rijkdom van Zijne goedertierenheid, en zichzelf zoo vergadert een schat van toorn.

Dan komt God en Hij leidt ze door groote zegeningen, zoodat ze er zelfs van moeten zeggen, ik heb er gevoel van. Luc. XII:18, Ik zal mijne schuren moeten grooter bouwen, ze zijn te klein. Dan verheft en verhoogt God ze wel met Kapernaum tot den hemel toe, Matth. XI: 23. Maar zoo geleid wordende door al die zegeningen, lankmoedigheid en goedertierenheden, 't gaat niet met hem, maar hij wordt bovenmate zondigende, hij verkoopt zichzelf om kwaad te doen; men mag hem van Godswege niet eens moeien, gelijk als dien welvarenden Nabel, 1 Sam. XXV. Daarop zegt God, 't is slaven eigen door slagen geleid te worden, en dan komt God en handelt met hen gelijk als de paarden, om ze te betoemen; Hij legt ze een gebit in den mond. God leidt ze zoo, dat Hij ze als aan een keten leidt, zoodat Hij er zelf als van tegen hen overstaat met een uitgetrokken zwaard. Daardoor worden ze altemets wel wat beter, en 't gaat met hen gelijk als Bileams ezinne gebeurde, daar de Engel voor stond met zijn uitgetrokken zwaard.

En uit aanmerking van de slagen gaan zij wel eens langzaam, gelijk als een Achab ; 't was of, hij niet meer en kon, hij ging zoo langzaam, dat God den Propheet riep en zeide: ziet gij wel hoe dat Achab zich vernedert? en gelijk ten tijde van Jerobeam, als hij geslagen wierd in zijn kind, het geheele hof wierd wat verbeterd.

Gij moet niet denken, als wij dat zeggen, dat wij dan de onvromen ongelijk doen ; het blijkt, hun daden en sprake maakt hen bekend. Matth. XXV: 24, ik wist, dat Gij een hard mensch waart, en ik vreesde, daarom en durfde ik mijn talent niet gaan verkwesten, maar ik hield het in wezen. Hoort gij het wel, zulke leidingen krijgt hij, en hij wordt er onder verhard, evenals Achas; hoe meer hij geslagen wierd, hoe hij des **afvals** te meerder maakte.

Heere, zeide Jeremia, Gij hebt ze geslagen, maar ze hebben geen pijn gevoeld, Jer. V : 3. Dan leidt God dat geslachte naar Zijnen raad, zoo, dat er een schielijke verbreking komt, en zij worden niet meer wederom begeerd als van huns gelijken. De vromen zijn blijde dat ze weg zijn; ze hadden er wel ontferming mede in hun leven, maar nu zij dood zijn, zijn ze al blijde toe. De Apostel Paulus zeide eens? ze waren allermeest bedroefd over dat woord, dat ik gezegd had, dat ze mijn aangezichte niet meer zien zouden; in plaats van dat, de vaten des toorns hun aangezichte niet meer te zien, daar zijn ze blijde over.

God leidt het uitverkoren geslacht ook naar Zijnen raad. Dat geslacht spaart Hij ook niet, en in ze niet te sparen toont Hij Zijne liefde. Hebr. XII : 6, Hij kastijdt een iegelijken zone, dien Hij liefheeft. Ps. XCIX : 8, Ik was hun wel een vergevend God, hoewel wrake doende over hare misdaden. Ik hebbe u eerst liefgehad, en Ik heb u vrijwillig liefgehad, zegt God, ja Ik heb u lief gelijk een moeder haren zuigeling of als een vader zijn eenig kind, Als zij die liefde merken, dat vuur verwekt een brand in hen; zij kunnen zoo voor den Heere in waarheid en oprechtigheid betuigen, al gaaft Gij mij geen slag op de overtreding, noch geen zegen op weldoen, al was er geen roede op overtredinge, noch geen zegen op liefde tot U, ik zou U evenwel dienen, omdat Gij het waardig zijt, ja, al was er noch hemel noch helle te wachten op zonde of deugd, ik zou U evenwel liefhebben. Gods kinderen worden door liefde zoo geleid, dat ze zeggen, ik heb den Heere lief. Ik mocht wel lijden-, zeggen ze, dat Gij mij vroeg? hebt gij Mij lief? Ik kan zoo heugelijk antwoorden : ja Heere! De liefde Christi dringt mij.

• Dat is zoo de taal in den Bijbel van dat uitverkoren geslacht.

God hen zoo leidende onder alle zaken en teekenen van liefde, dat begrijpt twee zaken. 1. Ze deelen zooveel mede van de heiligheid Gods, dat ze van 't geen de allerminste zweem naar God heeft, hartelijk kunnen zeggen, ik bemin al de deugden gelijk. Zij haten al wat zonde is met een grooten haat, met een haat van hunne ziele. Daarvan kunnen zij zeggen als David zeide, 2 Sam. V : 8, die kreupelen en die blinden, die van Davids ziele gehaat zijn. Zij kunnen er van zeggen 't geen Delila eens zeide mst een leelijk oogmerk tegen Simson, gij haat mij; dat zeggen ze met recht van de zonde, gij haat mij, zegt de zonde, dat is zoo, zeggen ze. ik hebbe God te lief, als dat ik door het zondigen het harte Gods zou breken, en het den Heere moede maken, en het harte Gods beroeren.

Geliefden, die leidinge zal met heerlijkheid gepaard gaan, de

andere met verderf. Derhalve denkt niet, och was mijn einde heerlijkheid, of denkt ook, och was mijn harte heiligheid!

Wij hebben het achtste teeken een Vrijdag begonnen, teweten, den haat tegen de zonde. Dat deden wij zoo, dat wij, 1. Toonden wat haat is. 2. Bewezen wij dat het een waar teeken van genade is, als er in 't harte haat tegen de zonde is. 3. Waarin die ware geestelijke en doodelijke haat bestaat. 4. Wat de zonde zoo hatelijk maakt in 't oog van een begenadigd harte. Toen bleven ous nog eenige dingen over, en daar zullen er nog al overblijven, als wij dit uur zullen doorgebracht hebben.

Nu moeten wij hebben, of er in een natuurlijk mensch ook een haat tegen de zonde is, en zullen we eenige blijken geven, daar de ware goddelijke en rechte haat tegen de zonde aan te kennen is. Dan zal ons nog overblijven hoe de vromen maken schijnkwaad, en hun godvruchtig gedrag daaromtrent. Dan, hoe een vrome zijn haat gesteld is tegen de zonde. Dan zullen wij zien. hoe zij gesteld zijn omtrent de zonde, die zij beminde- of humeurzonde noemen ; als 't God belieft, zullen wij daaromtrent ook eenig beticht geven. En dan zullen wij weder tot wat anders overgaan. Het eene is de baarmoeder van het andere; in alle volmaaktheden is geen einde. Dan zal dat harte zoo veroordeeld staan, zoo verbroken, nederig, verslagen. Dan zullen wij zien, dat de begenadigden zoo dood arm zijn. Dan zal God u vertoond worden in zijne dierbaarheid. Dan zullen wij u vertoonen de dierbaarheid, die zij in den Heere Jezus zien. Dan het overgaan tot den Heere Jezus. Dan zullen wij komen tot allerlei oefeningen van geloof. Dan zullen wij komen tot het onderhandelen van den Heere Jezus. Dan, dat zij raken tot eene allernauwste vereeniging en oefening van de gemeenschap met Christus. Daaruit vloeit dan de fonteyne van liefde tot God, tot den Heere Jezus, tot den Geest, tot het Woord, dat hun zoo nuttig is, en dat hun zoo lief is. En dan zullen wij zien den groei en wasdom. Dan, dat hun harte smart heeft over de verachtinge. Dat zijn de dingen, die ons nog overig zijn om te bezien, als het God belieft dat wij leven. Tegenwoordig zullen wij dan twee dingen in uwen schoot werpen.

I. Eerst, ge zult zeggen, zoo de haat tegen de zonde een teeken is van genade, is zij dan in een natuurlijk mensch ook niet?

II. Zullen wij in uwen schoot werpen de blijkjes, waaraan de goddelijke haat te kennen is.

I. Wat het eerste aangaat: een ieder die genade heeft haat de zonde, maar een ieder die de zonde haat heeft daarom geen ge-

nade. Let wel, daar is er geen een die genade heeft, die de zonde niet en haat, maar daar zijn er wel, die ze haten en die **geene** genade hebben. Dit raadsel zullen wij u **zoo** doen verstaan, als wij u deze dingen voor **oogen** leggen; in den zondaar kan ook haat zijn tegen de zonde, maar waaruit spruit het?

1. Door schaamte of schande, die hij door het bedrijf op zich of op de zijnen brengen zou; was 't dat niet, zij spraken de zonde vrij uit. **Zoo** doen sommigen, zij verbergen ze niet, zij zitten in den raad en het gestoelte der spotteren, zij stellen hunne heerlijkheid in hunne schande, **zoo** verre gaat het met sommigen; maar anderen onder hen zijn wat zediger, die haten de zonde om de schaamte en de schande, die ze over hen brengt. Was er dat af, zij zouden ook hoereeren, tuischen, spelen, dansen, springen. **Zoo** stond het met Absalom; hij ziet de bloedschande in Ammon en hij haat ze; waarom? omdat ze zulk eene schande bracht over hem en zijne zuster?

2. Hij kan ze den **eenen** tijd haten, en den anderen tijd weer dezelfde doen. Zij zijn als Potiphars wijf; die schreeuwde, den **eenen** tijd **zoo** uit over de onkuischheid, en ze had ze evenwel **zoo** gaarne gedaan.

Zoo was 't met Absalom; hij schreeuwde over de onkuischheid van Ammom, en daarna deed hij 't zelf veel schrikkelijker; voor 't oog van de zon ging hij in tot zijns vaders wijven.

3. Hij haat ze in een ander, maar in zichzelf niet, hij ziet den splinter in zijns naastens oog, en den balk in zijn eigen oog merkt hij niet, Matth. VII : 3. De dronkenschap haat hij in een ander, maar in zichzelf niet. Een leugenaar kan de valsheid in zijn naasten niet dragen, en hij verschoont ze in zichzelf. De achterklap, daar zegt hij van, zij is **zoo** leelijk, hij kan ze in een ander niet dragen, en hij doet het zelf. Zij leeren dat men niet stelen mag, en zij doen 't zelf. Die uit ware genade de zonde haten, die haat ze meer in zichzelf als in anderen. Rom. VII : 15, 't geen ik doe, **hate** ik; hij zag wel de zonde van anderen, maar hij had het meeste afkeer van zichzelf.

In de **onvromen** is er een oorlog tusschen zonden en zonden, gelijk er was tusschen Jacob en Ezau in en buiten den lijve van hun moeder. Maar dat maakt de genade beminnelijk, dat er is een liefelijk accoord tusschen de eene genade en de andere. De droefheid over zonde strijdt niet tegen de blijdschap in God, de liefde strijdt niet tegen de hope, en de hope niet tegen het geloof. Het geloof strijdt niet tegen het bidden, en het bidden strijdt niet tegen het danken, en het danken strijdt weer niet tegen

de vreeze Gods. Dat maakt het leven der genade zoet, dat alle de genaden met zulk een accoord samen gaan.

Maar in den zondaar vindt ge dat er in al de zonden zulk een onvrede is. Wilt ge de eene zonde doen, de andere strijdt er tegen. Zij hebben niet alleen menigerlei begeerlijkheden, maar zij hebben er tegenstrijdende.

Willen wij het eens wat ophelderen? Stelt eens, gij zult een mensch vinden, die lust heeft tot overdaad, zondige begeerlijkheden, hoogmoed, hij wil wel eens voor den dag komen, maar daar ligt in het harte gierigheid, dat een groot kwaad is. Nu is er een strijd tusschen de eene zonde en de andere. De gierigheid zegt, men mag niet overdadig noch hoovaardig zijn. Krijgt nu de gierigheid de overhand, dan haat men den hoogmoed. Maar krijgt de hoogmoed de overhand, dan haat men de gierigheid. Dat maakt het leven der zonde uitermate bitter en ongemakkelijk. De eene begeerlijkheid zegt, houw, tegen den andere. Een zondaar kan de zonde haten, ja zelfs de zonde die hij tevoren liefhad, maar wat scheelt er aan? hij is er niet wel bij gevaren, of hij hoort er zoo sterk tegen prediken, hij kan 't niet houden, of hij moet een afkeer toonen. Het kan ook een natuurlijk temperament in hem zijn. Zoo was 't met Herodes. Hij viel al veel af van 't verkeer met Herodias door Johannes prediken ; die was hem een lief man, hij zocht hem ook. Zoo hooren zij krachtig prediken tegen de onrechtvaardigheid en diergelij ke zonden ; al heb ik de zonde lief, zeggen ze, ik kan mij daar evenwel tegenwoordig niet toe begeven. Ja zij kunnen zoo ver komen, dat ze een afkeer toonen te hebben zelfs van kleine zonden, daar de wereld mede lacht. De Apostel Petrus toonde dat, hij zeide dat ze ontvloten waren de besmettingen van de wereld, 2 Petri 11 : 20. Zij konden niet meer mede doen, ik zou een smarte en een vlekke krijgen, zeiden ze, en ze hadden er een afkeer van. Waarom? Zij hadden misschien belijdenis gedaan, of ze waren onder 't leeren om aangenomen te worden. Meent gij dat het toen anders ging als nu? Zij leerden ; zij kregen een fraaie kennis ; zij deden hun proeve, hun belijdenis; ze zeiden, wij moeten een afkeer toonen, 't komt nu met mijn staat en conditie niet overeen ; zij waren aangenomen en zoetelijk toegenomen in de kennis, nu toonden zij een afkeer zelfs van een vlekje en smetje. Daar hebben wij het eerste geval; zonder genade kan men een afkeer hebben tegen de zonde.

II. Nu hebben wij het tweede te bezien ; welke zal de oprechte haat zijn, als zij door Gods Geest gewrocht is? Die blijckjes zullen wij ook in uwen schoot werpen, en ik hope dat God u klaarheid

en gewilligheid zal geven, om een goed oordeel te vellen over uwen staat.

1. Eerst, zoo er een rechte haat in uw hart wortelen geschoten heeft als een teeken van genade, zoo hebt gij de zonde in uzelf en in anderen niet mogen zien ; ze is er, en ge moet ze wel zien, maar 't is gelijk of ge in een kamer kwam, daar er een zit die gij niet zien moogt, gij hebt er een afkeer van. Al hing daar maar een schilderij van zijn beedsel, zijn afbeeldsel en portret, ge zoudt er zulk een afkeer van hebben, en ge zoudt het haten. Zoo is 't ook; wat een trek dat Abel tot zijn broeder Kaïn had, hij mocht hem niet zien. Zij hebben zoo'n innigen afkeer van de zonde.

2. Zijn ze niet vrij van die zonde, ze zijn altoos vrij van de liefde tot de zonde. Paulus was niet vrij van de zonde, maar vrij van 't willen, begaat hij ze, het is niet gemakkelijk, Rom. VII. Die ze niet haat, is niet vrij van de liefde tot de zonde, hij voelt er een heimelijke zoetheid in. Zulken haten het goede, en zij beminnen het kwade, de zonde is hun een lekkere bete, maar de vromen zijn vrij van den wille en van den lust tot de zonde.

3. Die de zonde haat, die haat het geheele geslacht van de zonde, 't geheele samenstel en de **samenknooping** van ongerechtigheid. Die een adder haat, die haat al de adders. Ps. CXIX: 128, Alle valschen pad heb ik gehaat. Ps. XCVII : 10, Gij liefhebbers des Heeren, hatet het kwade. Waarom? Men kan niet zeggen dat men eene zonde haat, als men 't geheele geslacht der zonden niet haat. Rom. XII: 19, Hebt een afkeer van het booze, en hangt het goede aan, zonder eene te noemen. Zelfs de opkomende lusten, de aanprikkelingen des vleesches. zij willen ze niet, zij haten ze, Rom. VII.

4. Die recht een slang en een adder haat, die haat ze om het steken en om het vergif; die de zonde haat, die haat ze om de hel als de hel; hij haat ze om de hel en om den vioek, en om de schuld, en om de smet; hij haat ze ook uit aanmerking van de straf en van de smet.

5. Daar komt een onverzoenlijken toorn; 't is zoo'n haat, daar Paulus van zeide, ze waren onverzoenlijk, daar was niet tusschen te komen door eenige tusschenkoming van vrede, Rom. 1 : 31. Amelek zult gij uitroeien, zeide God, 1 Sam. XV, 't wierd kwalijk genomen, dat er sommigen gespaard waren, en 't koste den man zijn kroon. 1 Kon. XIV, daar was tusschen den huize Rehabeams en Jerobeams krijg alle hunne dagen.

6. Zij mijden alle **occasiën** en gelegenheden tot zonde. Judas

vs. 23, zij haten ook den rok die van het vleesch besmet is. Zij bidden, leidt ons niet in verzoeking. Dat is zoo van Christus' tijden geweest. Een rechte hater zegt, laat ik mijzelf niet verleiden, opdat ik in geen schuld valle. Gal. VI; als iemand overvallen wordt door eenige misdaad, 't moet uwe schuld niet zijn. Petrus wierd overvallen in de zale, Dina wierd overvallen; maar ze waren evenwel niet buiten schuld.

7. Ook zult gij dit vinden: zij leggen zich allermeeft toe op het wachten van die zonde, die in hun leeftijd in zwang gaat en gemeenft is. Is 't hoogmoed, is 't verachten van God en van Zijn Woord, is het haten van Zijne kinderen, is het tuischen en spelen, zijn het drinkerijen, zij haten het alles. Och, zeggen zij, ik mag de menigte niet volgen in kwade zaken; zoo ik verslap, ik zal zooveel vrijheid en blijheid niet genieten, als ik gaarne had. Ziet Eph. 11, Rom. XII, Exod. XXIII. Zij volgen de menigte niet in **gesten** en kleederen, in stuipen en neigen en buigen, in taal en sprake, in te doen als de rest; dan, zeggen ze, zou ik verslappen en God zou wijken, en Hij zou zeggen, wat doet gij boven anderen? Matth. V : 47, gij zijt al gelijk de rest, heb ik u daartoe uitgezonderd van het gemeen, en een hart gegeven om Mij te **vreezen**?

8. Vinden zij zonden, die hen dikwijls en lichtelijk omringen, want toch niemand is vrij van zonden, gij noch ik, de Philistijnen zijn over ons in de achterlage; als die uitbreken, dan brengen zij de zonde daar de haat vermeerderen moet. Zij brengen ze voor 't gerichte **Gods**; zoudt ge wel willen daar zoo staan, zeggen ze om dezelve te verantwoorden en goed te pleiten? Zij brengen ze voor den dood en zeggen, gij weet den dag van uwen dood niet, wilt ge in 't bedrijf Van die zonde wel sterven? zou het wel zijn als God u zoo doende vond? Zij brengen ze voor de hel, en vragen zichzelf, zijt ge getroost om in het bedrijf der zonde uwe ooggen in de hel op te slaan met dien rijkaard, Luc. XVI, en dat kwaad te genieten, voor een korten tijd de zonde te doen? Zij brengen ze voor hetgeen zij te voren waren; waart gij toen, zeggen zij, niet teederder? Openb. 11: 2, Versterkt het overige dat sterven **zoude**. Dan tot het exemplare en godvruchtige gedrag van anderen ; gelijkt gij daarnaar, zeggen zij ? wordt gij niet jaloersch door hun heilig gedrag. Zij brengen ze bij de liefde **Gods**, die ze genieten, en dan verwekt de haat eene **vlamme** van liefde tot God. Dan voor 't einde der goddeloozen, Luc. XII: 20 en Kap. XVII: 32, Gedenkt aan het wijf Loths.

9. Dan zeggen zij, ik moet onder de menschen verkeerem, ik en kan de wereld niei **!!fgaan**, maar zijn de lieden van de wereld

uwe boezemvrienden? Och neen ! Ik heb ze niet meer lief als dat de nood vereischt; dan ken ik zeggen, ik hate ze met eenen volkomenen haat, Ps. CXXXIX: 22. Moogt gij dat wel doen ? Ja Heere, omdat zij zulk een afkeer van U hebben, maar niet als een schepsel Gods, noch niet over eenig particulier ongelijk mij aangedaan.

Daar hebt ge nu eenige teekenen van den haat. In 't vervolg moeten wij zien hun godvruchtig gedrag omtrent schijnkwaad.

Dan zullen wij ook zien, hoe zij zich gedragen moeten omtrent hunne beminde zonde, hoewel er zoo geen is, en in wat zin men die evenwel eene beminde zonde noemt; daar zullen wij dan ook eenig bericht omtrent moeten geven. Wij zullen 't nu daarbij laten, en God bidden, dat Hij dit gesprokene belooft aan een iegelijk van ons te zegenen tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

DRIE-EN-ZEVENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin men twaalf regels vindt, waaraan het schijnkwaad te kennen is.

WIJ lezen een wonderlijk geval of zaak in de Profetie van Haggai II: 13, 14, 15. Wat was 't geval ? Man Gods, vraagt de Priesters de Wet eens, vraagt eens, als een rein mensch in zijn kleed rein vleesch draagt, en hij raakt met zijn slippe aan het brood of aan het vleesch, zal 't rein worden?

Een tweede geval was, zoo een onreine iets van die dingen aanroert, zal 't onrein worden?

De Wet zeide op het eerste, neen, en op het andere, ja.

Zoo is 't met deze natie, al wat zij doen is onrein. Och Heere, wat tekst is dit! De Profeet stond daar onder de wedergekeerden uit Babel, zij komen in hun land, daar willen zij elk schatten gaan vergaderen, en in plek van zegeningen te krijgen, zoo krijgen ze vloeken. Die natie, Mal. II en Hagg. 1, hunne kleederen warmden hen niet, en hunne spijzen verzadigden hen niet. Zij zeiden, waar hapert het aan? Wij zijn maar effen in 't land, en zulke oordeelen treffen ons? Mal. II en III, als gij wat offert, dan komt gij met wat blinds of kreupels, en de dienst Gods laat gij zoo vervallen, dat er geen onderhoud is, en gij leeft goddeloos. Haggai zeide,

gij zijt godsdienstig uitwendig, gij hebt den brandoffer-altaar, maar 't schort daar niet aan, maar 't schort daaraan, dat gij wat onreins brengt, gij reinigt uwe harten niet, uwe onreine harten, al brengt gij nog al een reine gave, die ontreinigen alle uwe reine gaven. Zij mochten zeggen, wel man, ge zijt maar een bode, ge zijt daar niet toe verbonden om te oordeelen; daarom wijst hij ze tot de Priesters en hij zegt, **alzo**o zegt de Heere der Heerscharen, vraagt nu de Priesters de Wet, vers 12. Wat is het geval ? Een rein mensch rein vleesch in zijn slippe dragende, en hij raakt een onreine aan, zal hij daardoor onrein worden? Ja, iemand kan uiterlijk deugdzaam zijn, en als 't harte evenwel niet deugt, dan deugt het uitwendige ook niet. Als 't harte niet deugt, als dat besmet is, dan is 't gelijk als Paulus zegt, Tit. 1 : 15, Den reinen zijn wel alle dingen rein, maar den bevleekten ende den ongeloovigen is geen ding rein. Dat is 't geen de Zaligmaker zegt, Matth. XXIII, gij wascht uwe kannen, schotels en glazen, Ik heb er niet tegen, maar reinigt eerst uwe harten, want uw harte is vol van roof en boosheid. Het tweede geval is: Ik zie, gij zijt menschen, die den brandoffer-altaar opgericht hebben, en komt gij daarop offeren, 't is met een boos huichelachtig harte ; zijt ge zoo, 't deugt niet, al is 't buitenste nog zoo rein. Wat geeft dit nu te kennen ?

1. Dat het uitwendige heilige geen inwendige heiligheid geeft.

2. Als iemand in 't harte rein is, dat is goed, al maakt hij niet veel beslag, 't is evenwel bij God aangenaam. 1 Sam. I. Hanna's harte was goed, al maakte zij niet veel beslag.

3. Het zondige heeft meer kracht als het uitwendige, Rom. VII, het besmet uw vleesch en geest.

4. Het uitwendige wat doet dat, als men niet zorgt voor het inwendige? Dan is 't niet waard ; die is geen Jood, die het niet in 't verborgen is, Rom. II : 29.

5. Het geeft te kennen, dat de weg ten hemel nauw is. Hoe zwaarlijk zal iemand in den hemel komen! 't is bij alle menschen onmogelijk, 't is **alzo**o onmogelijk als dat een kemel ga door het ooge van een naald. De menschen nemen het nu zoo los; 't is als met Adam en Eva, Gen. III, wat een nauwe commissie zij hadden, ze wisten er uit te komen. God zegt, Ik zal 't nauw stellen. Wilt ge weten hoe nauw? Als gij al uitverkoren en wedergeboren zijt en het geloof in den Heere Jezus hebt, dan moet gij dat nog in uw wandel **toon**en. Eerst moet gij wel voor uw ziele zorgen en meest werken om de spijze, die blijft tot in het eeuwige leven, Joh, VI: **27**. Maar dan moet gij ook dooden uwe leden, die op de

aarde zijn, Col. III: 5. Het is hier gelijk de Profeet zegt, 1 Kon. XVII: 13, gij moet voor mij eerst een spijze bezorgen, en dan voor u, of gij hebt geen zegen te wachten.

6. Al wat gij doet, als uw harte thuis blijft, is niet; al 't uitwendige is niets waard, zonder het inwendige. Spr. XXIII: 26, Mijn zone! geef Mij uw harte, en niet alleen uw gebeden en uw tranen, of 't is alles niet goed.

7. Gij moet niet meenen, als men effen zoo deugdzaam is dat men zijn geloof uit zijne werken toont, dat het dan genoeg is. Och neen, men moet overvloedig zijn in het werk des Heeren, 1 Cor. XV : 58. En vervuld met vruchten der gerechtigheid, Phil. I :11. Gij moet de eene deugd bij de andere voegen, 2 Petri I :6, 7. Gij moet gaan van kracht tot kracht, Ps. LXXXIV :8. God stelt het zoo nauw, dat Hij zegt, gij zult zoo leven als de beste in de wereld en in de kerke ooit geleefd heeft, gij zult zoo leven als de engelen in den hemel, gij zult zoo leven als de Zaligmaker, ja gij zult zoo leven als God, Hebr. XII. Die exempels stelt de Heere ons in Zijn Woord voor, 1 Thess. V : 23, Hebr. XII: 1, 2, 1 Petri 11 :21, Matth. V : 28, 29. Gij zult geen een gebed doen, of ge zult het u voorstellen, dat ge moet zijn gelijk de engelen, gelijk de Heere Jezus, gelijk God ; zijt dan navolgers Gods, Eph. V :1.

8. Zoo nauw stelt het God; de liefste zonde, die ge hebt, die u bevallig maakt en profijtelijk is, uw boezemzonde, ge moogt ze niet met genoeg en aanzien, ge zult die zonde dooden met hare bewegingen en begerlijkheden, ge moet ze kruisigen en pijn aandoen, Gal. V : 24, Col. III: 5 en Matth. V : 29, 30. Uw rechteroogen moet ge uitsteken, het mag u nog zoo pijnlijk wezen, en al zou het u nog zoo mismaakt maken in de oogen van de wereld.

9. Zoo nauw stelt het God, dat gij zelfs hetgeen geoorloofd is moet laten als het niet sticht; dan past het niet, noch het is niet oorbaar, 1 Cor. X : 23. De Apostel zegt het geen eens, maar wel twee of driemaal in dien Brief, sticht ge niet, dan is het niet oorbaar. Ik heb u den Heere Jezus alzo niet geleerd. Ik weet, dat ge overvallen kunt worden door eenige misdaad, maar gij moet uzelf er niet inbrengen, Gal. VI :1. Mijdt de occasie, en haat ook den rok, die van 't vleesch besmet is, daar ge een smet in 't vleesch van krijgen kunt, Jud. vs. 23.

10. Eindelijk stelt het God zoo nauw, dat ge u zelf van den schijn zult wachten, van alles dat er maar een zweem naar heeft: onthoudt u van allen schijn des kwaads. 1 Thess. V: 22.

Geliefden !'t zij hoe het zij, wij moeten elk veroordeeld en voor God beschaamd staan, en wij moeten voor God den Heere elk

evenwel getrouw zijn ; omtrent den haat tegen de zonde, daar hebben wij tweemaal over bezig geweest. In de eerste predikatie zagen wij : 1. Wat haat is. 2. Dat er geen een heilige is, daar zoo geen haat in is. 3. Wat de zonde zoo hatelijk maakt. 4. Waarin die haat bestaat. In de tweede predikatie hadden wij : 1. Een geval, of de zondaar, die geen genade heeft, ook wel een haat tegen de zonde heeft? 2. Eenige blijken van den waarachtigen haat, die in 't harte is van een ieder, die genade heeft.

Nu hadden wij te bezien: 1. Wat dat schijnkwaad is. 2. Hoe een hater van de zonde, die genade in zijn hart heeft, daar ook gedurig zijn haat tegen vertoont. 3. Een hartelijke opwekking met een bestiering aan Gods volk. O wij zullen u zoeken op te wekken om de zonde te haten ook dan, als zij maar een schijn heeft, en een bestiering geven, hoe gij u gedragen moet om gelukkig te zijn.

Dat zijn drie stukken, die zoo kloek en zwaar zijn, dat wij niet kunnen zien dat wij in een uur dat naar den eischaltemaal af kunnen handelen. Wij zullen het althans beginnen, en wij zullen zoeken in uw schoot te werpen, wat dat schijnkwaad is, en, kunnen wij, nog overgaan om een teekentje twee of drie te geven, hoe een hater, die de zonde haat, zelfs dien schijn haat.

Wij vinden in het Woord, dat er van schijn en van gedaante gesproken wordt. Luc. III : 22, de Geest kwam in eene lichamelijke gedaante op den Heere Jezus. En Luc. IX : 29, als de Heere Jezus bad, zoo wierd de gedaante Zijns aangezichts veranderd. En Joh. V : 37, gij hebt nooit de stemme Gods gehoord, noch Zijne gedaante gezien. Wij lezen van schijn en van gedaante van zonde en van godzaligheid, 1 Thess. V : 22 en 2 Tim. III : 5, En dat is schijnkwaad. De zonde is zoo iets, dat een gedaante, een zweem, een gelijkenis en schijn heeft. Gij kunt dat begrijpen. Gij weet, dat er een gedaante van godzaligheid is. Die de godzaligheid bezitten, zijn vijand van de gedaante der godzaligheid zonder zijn, en van de gedaante der zonde, Als de godzaligen dat zagen, zoo zeiden zij, was is schijnkwaad? Ik beken, dat het moeilijk en onmogelijk is om alle schijn des kwaads te noemen, omdat het Woord ze niet alle uitdrukt en noemt, en omdat zij zich ontdekken naar de verscheidene gelegenheden en voorvallen. Zelfs kan 't zijn in geoorloofde zaken, daar kan een schijn des kwaads in zijn. Neemt eens, men leest Num. VI, dat de Nazireërs gingen lang haar dragen; 't was hun geoorloofd, maar 't was hun niet tot hoovaardigheid, maar tot nederigheid, omdat zij dat tegen de nature deden, 1 Cor. 11 : 14. Dat geoorloofde wordt nu wel mis-

bruikt. Gelijk ook, toen Absalom liet zijn hoofd eens 's jaars bescheren.

Gij zult zeggen, hoe raken wij er door? En wij moeten er door. Dat beken ik, dat gij gelijk heb. Hiertoe dienden er menschen te zijn van geoeffende zinnen, die onderscheid weten te maken tuschen goed en kwaad. Hier diende men geestelijke oogen te hebben en geestelijke menschen te zijn, die alles onderscheiden, 1 Cor. II: 15, Dewelke zulke geoeffende zinnen gehad hebben, wat hebben ze gedaan? Zij hebben eenige schriftuurlijke, christelijke en geestelijke regelen gesteld, die als sleutelen waren om dat stuk te ontsluiten, dewelke als iemand wilde gebruiken, en zoo hij opmerkende was, dan kon hij gemakkelijk gewaar worden, wat schijn des kwaads was, bijzonder als 't een opmerkende was, die gewend was met zijne consciëntie te spreken, zoo iemand kan 't gemakkelijk op die wijze gewaar worden. Gij zult zeggen, welke zijn die schriftuurlijke en geestelijke regelen, aan dewelke men een schijnkwaad kennen kan? Die zijn elf of twaalf in getal. Wij zullen ze u ordentelijk noemen.

1. De eerste regel is: dat is een schijnkwaad, zeiden ze, als iemand op plaatsen en gezelschappen gaat, daar men meer kwaad als goed doet. Bijvoorbeeld op kermessen en markten in gezelschap van ijdele menschen daar men tuischt en speelt, in drinkwinkels en herbergen : daar is schijn des kwaads in, als men op zulke plaatsen gaat, daar marktboeven zijn, Hand. XVII: 5, daar men afgericht is op tuischen, spelen, drinken en wat dies meer is; Salomo zegt: mijn zoon, komt niet op het pad der goddeloozen, op den weg der boezen, in de strate der boeven, Spr. IV : 14. Job zeide: ik loere niet aan mijnes naasten deure, ik hebbe de schemering niet waargenomen omtrent mijnes naasten huisvrouwe, Job XXXI : 9. Als een heer zijn knecht vindt in zulke achterafstraten, of een vader zijn kind in zulke gezelschappen of plaatsen, dat deugt niet, zegt hij.

2. De tweede regel is deze: als vrome leeraars, en **zulken**, die geestelijke oogen hebben, het voor een schijn des kwaads rekenen. Zij hebben iets zoo algemeen voor kwaad gerekend, en als gij dat evenwel doet, dat is een schijn des kwaads. Neemt eens het volgen van de mode, het dragen van vreemde kleederen, en wat dies meer is. 1 Cor. X : 28, zeide Paulus, komt daar iemand, die zegt, eet dat vleesch niet, 't is afgoden-offer, eet het niet. Waarom niet? Om **desgenen** wille, die u dat te kennen gegeven heeft **ende** om der consciëntie wille, anders moogt gij wel alle vleesch eten. Lev. XIV, als zij zeiden, daar is een schijn van melaatschheid,

zij gingen naar den priester, en **zeide** hij ja, zij keurden 't ook zoo.

3. Een derde regel is: als een goddelooze, die burgerlijk leeft, zegt: ik weet niet, 't is niet goed dat gij daar wilt gaan doen, en gij doet het evenwel, daar is schijn des kwaads in. Ziet het in dien goddeloozen Joab ; als David **zeide**: gaat, telt het volk; waarom, **zeide** hij, doet gij dat? gij doet niet wel ; gij moet het evenwel doen, **zeide** David, en hij gaf zoo schijn des kwaads, 2 Sam. XXIV. Als burgerlijken beginnen te zeggen : dat zal u niet wel vergaan, vrome, dat is de schijn des kwaads.

4. De vierde regel is: als de vromen iets doen, dat meer strijdt tegen het Woord als dat het **daarmede** overeenkomt. Bekijkt uw doen, gij hebt geen tekst, noch exempel, noch grond om het goed te maken, dat ongezonde gezondheidsdrinken, dat tuischen en loten, gij hebt geen tekst voor u, die dat doet, en geen exempels van vromen in 't Woord, noch geen fundament om het goed te maken. Gij moet naar den regel van het Woord wandelen, Gal. VI :16. Tot de Wet **ende** tot het Getuigenisse, zoo zij niet en spreken naar dezen woorde, het zal zijn dat ze geen dageraad en zullen hebben, Jes. VIII : 20. Gij moet kunnen zeggen, daar staat geschreven, Matth. IV : 4. Gij moet het zwaard des **Geestes** voor u hebben, Eph. VI : 17.'

5. . De vijfde regel is : als gij, hetgeen gij doet, heimelijk gaat doen, en met zulk een gezelschap, zoodat, als gij ontdekt wierdt van uw ouders of vrienden, gij zult bleek en rood worden, en gij zoudt van schaamte wegzinken, en niet weten, hoe gij uzelfen zoudt wegpakken. Het is gelijk Paulus eens **zeide**: hetgene heimelijk van haar geschiedt is schandelijk om te zeggen, Eph. V : 12. Even gelijk als Petrus deed, hij onttrok zich, als die van Jeruzalem kwamen, Gal. II: 12. Het is gelijk als Gehazi, hij was zoo heimelijk, zijn heer mocht het niet weten, 2 Kon. V. De vriend van Juda, die Adullamieter, zijn harte moest er over kloppen, dat hij dien tot zijn vriend hield; als 't uitkwam, hij zou er hem wel over weggepakt hebben.

6. Een zesde regel was: als gij ergernis gaaft aan een zwakke, dien bedroefdet, en al kwijnende deed gaan, zij hadden een zucht over u in hun harte. Weest zonder aanstoot te geven, 1 Cor. X : 32. Zagen zij iemand. in een afgodshuis tegen de Wet **Gods**, wat doet gij dan, zeiden ze? gij doet de zwakken zuchten, en gij bederft de ziele, daar Christus voor gestorven is. Rom. XIV en XV. Gij zult zeggen, dat is een zwakheid, ergernis te nemen in iets dat middelmatig is. Gij hebt gelijk, Paulus rekende het er ook voor. Maar **is 't geen** zwakheid, niet te laten ergernis te geven? De

Apostel had wel vleesch mogen eten, had hij zijn broeder daar niet mede geërgerd ; ik wil, zegt hij, liever in eeuwigheid geen vleesch eten, opdat ik mijn broeder niet en ergere, 1 Cor. VIII: 13. Hebt gij geloof, hebt dat voor uzelfen bij God ; hebt gij licht, dat gij dat doen moogt, denkt niet dat gij dat toonen moet door uw werken, houdt het voor uzelfen, totdat God u tijd en gelegenheid geeft.

7. Een zevende regel is: is er iets te doen, daar gij in gevaar zijt, dat te mijden, gelijk als de jongelingen. Dan. I, wij willen geen een stuk vleesch van de tafel des konings hebben, omdat het van een Heidenschen koning is. Zoo deed Jszeph, hij wilde in de kamer niet zijn bij het wijf van Potiphar, hij liep weg, Gen. XXXIX.

8. Een achtste regel, die zij gaven van schijnkwaad, was deze: als 't uit het vleesch en niet uit den Geest sproot, 't geen iemand doet. Rom. XII: 2, Wordt dezer wereld niet gelijkvormig. Het is opmerkelijk, 't geen **Hoz. II** staat, gij zult Mij niet meer noemen, mijn **Baäl**, maar gij zult Mij noemen, mijn Man. Wat is Baäl te zeggen? Heere. Gij zult Mij geen Heere meer noemen, maar mijn Man, omdat de Heidensche afgodsdienaars hunnen afgod Baäl noemden. Onze voorouders plachten het Avondmaal al knielende te gebruiken; maar, omdat zij zagen dat de papen het ook al knielende deden, hebben zij het billijk veranderd.

9. Een negende regel was: als men tusschen vromen en **onvromen** geen onderscheid ziet. **Is** men in een gezelschap, daar gelachen wordt, men is aardig, lachachtig, vol kluchtjes en kwakjes. Ja, dat het de vromen **zoo** singulier en aardig afgaat. Ja, als er in 't gezelschap iemand is, die niet mede doet, en 't gezelschap hem tegen valt, dat het dan ook de vromen op hun kracht hebben, daar zij altijd in hun hart moesten hebben, 't geen staat Spr. **XII: 26**, dat de rechtvaardige voortreffelijker is als zijn naaste, en Matth. V: 47, Wat doet gij boven anderen?

10. Een tiende regel gaven zij : als vromen de **onvromen** al te veel prijzen, en ze te veel liefhebben, en te veel in hun gezelschap zijn, en te veel conversatie hebben met hen, en ze tot hun boezemvrienden maken, evenals Neh. **VI: 19**, zij spraken zooveel goed van **Tobia**, en zij spraken **zoo** breed van zijn goeddadigheden, maar 't deugde niet, Gen. XXXVIII, Juda had een vriend, den Adullamieter, maar 't staat tot zijne schande aangeteekend.

Het past beter dat zij zeggen, als Ps. **CXXXIX: 22**, Ik **hate** ze met een volkomen haat, tot vijanden zijn ze mij. Het past beter dat zij zeggen, ik kan in dat gezelschap niet zijn, als Ps. I en CI.

11. Een elfde regel gaven die geestelijke practizijns: als gij dat doet dat uw hart stilletjes van God afleidt, en van het stipte leven, en van een teederen preciesen wandel, zoodat gij allengskens begint te vallen, en God begint te zeggen : hoe gaat het zoo, dat gij zoo verachtert, gij zijt zoo vurig niet als tevoren, gij zijt zoo lauw, gij zijt van uw eerste liefde zoo vervallen, nu is 't slecht, Openb. 11:4. Als gij dan zoo begint te denken dat gij dan wijzer geworden zijt.

12. De twaalfde en laatste regel is deze: als gij zulke dingen doet, dat gij in zulke gezelschappen gaat, daar gij zeker besmet uitkomt; gij zijt al aan 't zondigen, als gij er in zijt, gij zijt in de uiterste verlegenheid om u te bewaren. Rom. XIII : 13, wandelt niet in slaapkameren ende ontuchtigheden. Dat komt dan van schijn tot zijn, van de gedaante tot de daad.

Oordeel nu en ziet, of het plaats in u vindt. Zoo gij gewend zijt met uw gemoed te spreken, dan zult gij het kennen, als wij zulke regels geven, als gij goedwilligheid plaats geeft. Zij zijn kortelijk deze : 1. Als iemand op plaatsen gaat, die niet goed zijn. 2. Als 't vrome leeraars voor kwaad rekenen. 3. Als 't goddeloozen zien en zeggen, doet het niet, gelijk Joab. 4. Als er gedaan wordt 't geen tegen 't Woord strijdt, als 't niet goed overeenkomt met goede exempels, Schriftuurteksten en goede fundamenten. 5. Als gij, hetgeen gij doet, heimelijk gaat doen, als gij, hetgeen gij doet, steelswijze doet. 6. Als gij aanstoot geeft aan zwakken. 7. Als gij niet mijdt daar gevaar in is. 8. Als gij in 't gezelschap van burgerlijken zondigt, en met de reste mede doet, aardig en zwierig. 9. Als hetgeen gij doet meer spruit uit vleesch als uit Geest en als uit God. 10. Als gij te veel ophebt en omgaat met onvromen en goddeloozen. 11. Als gij stil afgeleid wordt van den Bijbel. 12. Wanneer gij niet doet of gij besmet het al. Laat ons deze regels op het harte leggen, en gij zult vinden, dat zij altemaal te tasten zijn, dat er schijn des kwaads in is, waarvan Paulus zegt, dat men zich onthouden moet, 1 Thess. V : 22. Zoodat gij voor God het zult moeten bekennen. Onthoudt het.

Nu moesten wij verder zien, hoe zoo een ziele gesteld is, die zich wacht van allen schijn des kwaads, wat teekens God daarvan geeft. En daar zullen wij in 't vervolg vromen toe zoeken op te wekken, en eenige bestiering geven. Wij zullen het dan nu daarbij laten, en bidden dat het God believe te zegenen, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

VIER-EN-ZEVENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin aangetoond wordt, hoe en wanneer een kind Gods zich wel gedraagt omtrent den schijn des kwaads.

WIJ lezen in den heiligen algemeenen Zendbrief van Judas op het 23ste vers, Haat ook den rok, die van het vleesch bevlekt is. De man Gods spreekt hier van vleesch, en hij merkt dat aan als een rok, en hij zegt: men moet dat haten.

Vleesch in de Schrift, naar hetgeen de Apostel zegt, is de verdorvenheid. Rom. VIII : 7, Het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God, vers 13, indien gij naar den vleesche leeft, zoo zult gij sterven. Het vleesch is het verdorven deel, dat in een kind Gods nog overig is, nadat hij genade ontvangen heeft. Die verdorvenheid heerscht in een zondaar, maar in een kind Gods drukt zij. Rom. VII : 18, Ik weet, dat in mij, dat is in mijn vleesch, geen goed en woont. In den zondaar heerscht ze, Rom. VI : 12, laat de zonde niet heerschen in uw sterfelijk lichaam. De zonde is vruchtbaar; daar is geen boom, die zoo vruchtbaar is als de zonde. Gal. V : 19-21, als de Apostel zes of zeven vruchten daarvan opgeteld had, zegt hij nog, en diergelijke. Dat moet men haten. Ps. XCVII: 10, Gij liefhebbers des Heeren, hatet het kwade. En dat met een volkomen haat, Ps. CXXXIX : 32. Dat vleesch moet men zoeken te kruisigen met zijne bewegingen ende begeerlijkheden, Gal. V : 24.

Naar de taal van Judas is 't een rok, die de meester wil wezen. Wij dachten, waarop speelt de Apostel hier met zijne gedachten, als hij zegt, haat ook den rok, die van het vleesch bevlekt is. Wij zagen dat het niet anders was als op vier dingen.

1. Eerst, op alle dingen, die **ceremoniëel** waren in 't Oude Testament. Wat moeten zij mijden? Plaatsen, tuig, kleederen, Lev. XI, al die dingen moesten zij mijden. God zei, Lev. XV, dat zij niet mochten aanraken daar een onreine op gezeten of gelegen had, of zij zouden onrein zijn.

2. Niet alleen dat zij 't niet mochten aanraken, noch smaken, noch zoodanig iets aanroeren, maar zij mochten niet verkeerren met menschen, die de plage van de pest of melaatschheid hadden, opdat zij niet vergiftigd Wierden. De onreine riep ; wijkt, hier is een onreine. Zij mochten hun lichaam niet steken in een pestig

kleed. Lev. XXVI. Daar hadt gij de wetten van kleederen en van menschen ; zoo gij blaren in menschen vindt, schuwt ze, zegt God.

3. Speelt hij daarop met zijn gedachten, wanneer zij verkeerden in gezelschappen, daar zij gevaar hadden van besmet te worden in hun ziele. Hoe moesten zij daarmede doen? Vlieden dat gezelschap, zelfs hun kleed niet aanraken. Zoo deed die vrome Jozeph, Gen. XXXIX. Hij laat zijn kleed bij zijn vrouwe, en hij vlood uit de kamer; hij wilde in hare kamer niet zijn, opdat hij niet besmet zou worden. Zij willen niet verkeerden in slaapkameren ende ontuchtigheden, Rom. XIII : 13. Zoo was 't met Jozeph, hij wou in de kamer niet zijn. Als er gevaar is, dan schreeuwen zij of vlieden zij. Zoozeide de Profeet tot dien, die den Koning zalven zou, als gij het gedaan hebt, zoo vliedt, ende en vertoeft niet, 2 Kon. IX: 3. Judas speelde met zijn gedachten op zulke gezelschappen, daar men vlekken kreeg.

4. Hij speelde met zijn gedachten op een mensch, die heel net is en die verkeerden moet met een vuil morsig mensch. Hoe omzichtig is hij, hoe weet hij zijn rok te mijden, dat zij geen smeer krijgt! Zach. III : 3, Daar staat daar de Hoogepriester Jozua in zijn vuile kleederen. Staat daar een net mensch bij een hond in zijn uitbraaksel, en bij een zeuge, die zich wentelt in het slijk, hij schuwt ze ; zoo is 't ook hier, zij schuwen zulke gezelschappen, daar zij een zielsvlek zouden krijgen. Deze zijn maagden, zij hebben hare kleederen niet bevlekt, Openb. XIV : 4. Wat is een maagd? Het is een verborgene, eenzame, kuische, vol liefde. Gij moet eene maagd zijn, en daarom reinigt u van alle besmettinge des vleesches, ende des geestes, 2 Cor. VII : 1.

Het is een spreekwijze, daarvan wij gelooven dat gij met ons eens moet zijn, dat de rok met vleesch te besmetten zorgvuldig gemijd moet worden, Ja de Apostel klimt hooger, en zegt, het is een afkeer te hebben van iets aan te raken dat ons besmetten zou ; even gelijk een mensch, die op een weg ontmoet een venijnige slang, die haar vergif uitspoog; hij treedt terug, hier, zegt hij, zou ik in gevaar zijn. Of 't is een gelijkenis ontleend van iemand, die een leeuwenwelp ontmoet, hij vliedt weg. Zoo moeten wij ook doen, als wij in gevaar van zonde zijn, ze ook haten dat men er af schrikt. Ja men moet de zonde zoo haten, gelijk men den duivel zou haten, ja gelijk de helle ; zulk een schrik en afkeer moeten wij 'van de zonde hebben als van den duivel en als van de helle; ja meer, want de zonde is erger als de duivel en als de helle ; was er geen zonde, de plaats van de helle zou zijn als

een andere plaatse. Ja hij klimt nog al hooger op, hatende, zegt hij, dat is te zeggen, gij moet niet maar zeggen kunnen, ik heb ze in den voorleden tijd gehaat, of ik zal ze in den toekomenden tijd haten, ik zal eerst gaan zien of die en die ze haat, maar dien rok te haten moet uw dagelijksch werk zijn. Gij moet het niet op malkanderen steken, maar 't is hatende, zoo met malkanderen, eene partij te nemen, heel de kerk, of gij groot of klein zijt. Als hij dat gesproken had, zoo gaf hij daar drie of vier dingen mede te kennen.

1. Eerst, hoe nauw de weg naar den hemel was; daar komt zooveel op dien weg, daar zijn zooveel bergen, daar is te strijden met den duivel, daar zijn verbergingen van Gods aangezichte, dan is er te strijden tegen de zonde. Het is een enge weg, maar die er op is, al is ze in 't begin eng, hoe verder hij er op is, hoe ruimer dat zij wordt; maar de breede weg, hoe verder hoe nauwer: dan hebben ze 't allerbangst, als ze gaan sterven. De Apostel zegt, dat ze niet zeer ruim is in 't begin maar allerruimst in 't einde.

2. Ook geeft hij er door te kennen, hoe besmettende de zonde is, zoo besmettende is de conversatie, gij zijt meteen besmeult. Jozeph zeide: toen Potiphars wijf hem zocht te verleiden, hoe zoude ik dan dit een zoo groot kwaad doen, ende zondigen tegen God? Gen. XXXIX : 9. Hij had dat ook wel mogen zeggen, als hij zwoer bij het leven van Pharao; toen wierd hij besmet.

3. Verder geeft het te kennen, hoe voorzichtig men leven moet. Hier komt te pas de voorzichtigheid der rechtvaardigen, Luc. 1: 17. Zij zijn wel oprecht gelijk duiven, maar ook voorzichtig gelijk de slangen, Matth. X : 16.

4. Eindelijk geeft het te kennen: mijdt alle gezelschappen, plaatsen, occasiën en ontmoetingen, die kwaad zouden doen. Dat is dat heerlijke, dat Paulus zoo uitdrukt, 1 Thess. V : 22. Onthoudt u van allen schijn des kwaads; niet alleen van de daad, maar ook van de gedaante en van den schijn. Daar is een gedaante van godzaligheid; dat de tekst in den Bijbel 'niet stond, men zou het niet durven gelooven, en evenwel, 2 Tim. III: 5, staat het. En hier, 1 Thess. V : 22. Onthoudt u van allen schijn des kwaads. Het is zulk een onthouden, gelijk men iemand onthoudt van zijn vijanden, die hem dooden zouden. 1 Petr. II: 11, Onthoudt u van de vleeschelijke begeerlijkheden, welke krijg voeren tegen de ziele. Het heeft den Heiligen Geest en ons goed gedacht aan u te schrijven, dat gij u onthoudt van hoererijs, zeiden de Apostelen, Hand. XV : 29.

Ja, 't is zulk een onthouden, gelijk de Papisten doen, verbiedende van spijzen te onthouden, die God geschapen heeft tot nuttige met dankzegginge, 1 Tim. IV : 3. En gelijk de loopers: zij hadden ook wel lust om te eten en te drinken, maar zij onthielden zich van alles, opdat zij den prijs mochten krijgen, 1 Cor. IX: 25.

Geliefden, 't zal er op aankomen; 't is al wel malkanderen toegepraat, gij hebt genade, maar 't is niet licht bewezen. Daar hebben wij de gemeente eenigen tijd mede bezig gehouden, en wij hebben naar het Woord getoond, wie dat er uit de nature in de genade is overgegaan. Wij zijn tot aan het achtste kenteeken gekomen, en dat was eene hartelijken haat en af keer van de zonde te hebben. Daar hebben wij eerst in getoond, dat er geen een begenadigde is, die geen haat tegen de zonde heeft; dan, wat er in de zonde is, dat ze zoo hatelijk maakt ; dan, waarin het bestaat. In een volgende predikatie zagen wij, of die haat alleen in de heiligen was, of de natuurlijke menschen ook niet konden zeggen dat zij de zonde haten, en wij zeiden, ja, maar dat het niet recht is. Toen gaven wij eenige blijken van den rechten haat. Toen ter tijd bleef ons nog over, hoe een begenadigde gesteld is omtrent schijnkwaad en omtrent de beminde boezem- of humeurzonde.

Toen zijn we zoover gekomen, dat wij openlegden wat schijnkwaad was.

Wij zeiden, dat het een moeilijk stuk was, omdat het in het Woord zoo niet uitdrukkelijk genoemd wierd, en omdat er schrikkelijk veel schijnkwaad is. Hier dienden geoeffende zinnen te zijn, om te kunnen onderscheid stellen tusschen goed en kwaad. Het dienden te zijn groote begenadigden, die heilig leefden, of 't was anders een lastig werk. Ge zeydet, wij moeten er evenwel achter komen. We zeiden, dat de godgeleerden eenige schriftuurlijke redelijke regels er van hadden gegeven, die zij aan elks gemoed brachten, om dat schijnkwaad te ontdekken. Daar waren er zoo tien of twaalf.

De eerste regel was, in plaatsen te gaan, daar meer kwaad als goed gedaan wierd.

De tweede was, dat als de vromen, die oogen in het hoofd hadden, het daarvoor hielden.

De derde was, dat zelfs natuurlijken en goddeloozen het daarvoor houden.

De vierde was, daar gij geen een tekst voor in den Bijbel vindt, noch geen een exempel van vindt van eenige geoorloofdheid.

De vijfde was, als gij, hetgeen gij doet, zoo ter sluiks doet, in zulke gezelschappen, dat gij het voor anderen niet weten durft,

en zoo er een andere onder is, die niet mede doet, die is breekspel.

De zesde was, als gij daardoor ergernis geeft aan zwakken; of een sterke al zegt, de zwakke mocht laten ergernis te nemen, 't is grooter kwaad een zwakke te ergeren als het is dat zij ergernis nemen. Paulus zei, ik wil liever in eeuwigheid geen vleesch eten, als dat ik mijnen broeder ergeren zou, 1 Cor. VIII : 13. Alle dingen zijn mij wel geoorloofd, maar alle dingen zijn niet oorbaar of stichten niet, 1 Cor. X : 23.

De zevende regel was, op zulke plaatsen te gaan, daar perijkel is ons in gevaar te begeven.

De achtste regel was, als hetgeen wij doen meer zijn oorsprong heeft uit de wereld en uit het vleesch als uit God.

De negende regel was, als vromen en onvromen bijeen zijn, en zij doen al mede als de reste.

De tiende regel was, als gij afgeleid wordt van een stil, consciëntieus en teeder leven, als gij van de stipte gehoorzaamheid van God wordt afgeleid, als dat begint te wijken.

De elfde regel was, als de vromen de goddeloozen zoo beginnen te prijzen, en tot hun boezemvrienden te nemen.

De twaalfde en laatste. was, wanneer gij niets doet, of gij besmet het al. Zij hebben het wel begrepen, en dat hebben wij toen uitgebreid. Toen bleef ons nog over, wanneer een kind Gods zich recht gedraagt omtrent den schijn des kwaads. En dan moeten wij u een opwekking aan de hand geven om u wel te gedragen en dan nog een bestiering twee of drie geven, en zien hoe wij ons gedragen moeten omtrent de konings- of beminde zonde. Tegenwoordig zullen wij dan zien, hoe een vrome zich wel gedragen zal omtrent den schijn des kwaads. Dat zullen wij zoo doen:

1. Eerst, het komt hun zoo redelijk, zoo oorbaar en zoo stichtelijk voor, dat zij er zich van wachten. Ziet het in een vader en en in een moeder, in een heer en in een vrouw; komt het hun niet redelijk voor, dat een kind zich wacht van dieverije, en een knecht en meid van onreinheid? Zoo is 't met een kind van God, 't komt hun zoo redelijk voor, dat ze zich van allen schijn wachten. Ik wil geen schijn geven, Heere, zeggen ze, van tegen U te zondigen, ik wil geen reden van opspraak geven, ik wil niet in Uw ongenoegeen leven. Die vrome Boas verhoedde dat zoo; daar was een vrouwe in den dorschvloer gekomen, hij liet ze 'gaan eer het licht wierd, Ruth III. Zoo is 't met een kind van God ; als zij wel op hun dreef zijn, het stuk van de heiligmaking is hun dan zoo be-minnelijk, zij zeggen er van, het betaamt alle menschen, Pred.

XII : 13, het betaamt mij zoowe! dat ik den splinter weg doe als den balk, Matth. VII: 3.

2. Zoo een is zoo gesteld: moet ik zoo leven, daar ik weet dat in mij, dat is in mijn vleesch, geen goed woont? hoeveel aanleiding heb ik om te zondigen! de duivel gaat rondom mij, en 't scheelt hem niet hoe hij mij aanrandt; hij is een enge! in in den hemel geweest, en hij is een duivel in de helle geworden, 't en scheelt hem niet, of hij zich aanstelt als een enge!, of als een duivel; ik ben er niet bekwaam toe, ik heb bovengemeende genade van doen, opdat de vijand geen voordeel over mij krijgje, want zijne gedachten zijn ons niet onbekend, 2 Cor. II: 11.

3. Als vromen zoo'n hunkering hebben tot zaken, daar een schijn des kwaads in is, hun harte klopt. Davids harte sloeg hem, als hij de slippe van Sauls mantel afgesneden had, 1 Sam. XXIV : 6, en als hij Israël geteld had, daar was een schijn des kwaads in, zijn harte sloeg hem; mij is zeer bange, zeide hij, 2 Sam. XXIV: 10, 14. Ja, ze vallen er we! op hunne knieën over, en bidden haar Rechter om genade, met Job, kap. 1X : 15. Over zulks durven ze hunne oogen niet opheffen naar den hemel, als de tollenaar, Luc. XVIII: 13. Ja, ze belijden het voor God; Heere, zeggen ze, wat een legioen ligt er in mijn harte! Ps. XIX: 13, die verborgene afdwalingen zijn een heel lichaam.

4. O, een vrome ziele, als hij zichzelf we! gekweten heeft, en heeft hij zich onthouden als hij in occasie was, hij dankt God voor de vrijmoedigheid, die hij had om uit te komen voor Gods zake. Hij stelt zich tegen de beginselen van den schijn der zonde. Is hij in een gezelschap, daar de zonde zou openbaar geworden hebben, dat is van den Heere, zegt hij, wierd er de een of de ander door overtuigd, en hij dankt God voor den zegen. David huppelde met alle macht, als hij zulk een vrijmoedigheid gekregen had om zich zoo te kwijten, 2 Sam. VI : 14.

5. Zij verheffen zich daar niet op, als zij zich krijgen te wachten van den schijn des kwaads. Als het in hen zou opkomen, zij verfoeien het, wetende dat die menschen een rook zijn in de neusgaten van den Heere, Jes. LXV : 5. Komt het eens in hen op, dat en doet bij hen niet mede.

6. Als zij zich onthouden hebben, dan wordt de Heere Jezus hun niet min noodig. Zij zijn daarom niet rechtvaardig in hun oogen; al ben ik, zeggen ze, mij geens dings bewust, de Heere Jezus is mij evenwel dierbaar.

7. Moeten zij spot dragen, omdat zij zoo teer zijn, zij dragen het met geduld, ja al zouden zij hen er over vloeken en zeggen,